

Το PRIMA είναι μια πρωτοβουλία του άρθρου 185 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ε.Ε. και συγχρηματοδοτείται από τον «Ορίζοντα 2020», το Πρόγραμμα Πλαίσιο της Ε.Ε. για την Έρευνα και την Καινοτομία

ΣΥΝΟΨΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

«Διέξοδοι στα Αδιέξοδα του Πρωτογενούς Τομέα Παραγωγής»

7 Ιουνίου 2025

Πολιτιστικός Χώρος «Δημήτρης Χατζής», Ιωάννινα

ΗΜΕΡΙΔΑ: «Διέξοδοι στα Αδιέξοδα του Πρωτογενούς Τομέα Παραγωγής»

Οι ερευνητικές ομάδες, **EnviAgriFood**, του **Εργαστηρίου Υγείας ζώων-Υγιεινής και Ποιότητας Τροφίμων** και του Έργου **«PLAMINPACK**, Φυτικής προέλευσης συσκευασία κυκλικού σχεδιασμού, με αντιμικροβιακές ιδιότητες, για φυτικά προϊόντα», Πρόγραμμα **PRIMA (Partnership for Research and Innovation in the Mediterranean Area)**,» των **Τμημάτων Χημείας και Γεωπονίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων** σε συνεργασία με παραγωγικούς φορείς της Ηπείρου και το «Δίκτυο Πολιτών για την Οικονομία και το Περιβάλλον», διοργάνωσαν επιστημονική ημερίδα, με τίτλο: **«Διέξοδοι στα Αδιέξοδα του Πρωτογενούς Τομέα Παραγωγής»** στις **7 Ιουνίου 2025, στον Πολιτιστικό Χώρο «Δημήτρης Χατζής» του Δήμου Ιωαννινών.**

Η πρωτογενής παραγωγή και η βιομηχανία τροφίμων αποτελούν σημαντικούς πυλώνες της ελληνικής οικονομίας και έναν από τους κορυφαίους εξαγωγικούς τομείς της χώρας, που προσφέρει σημαντική προστιθέμενη αξία, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Ιδιαίτερα για την Ήπειρο, συνεισφέρουν κοντά στο 30% του Α.Ε.Π. της Περιφέρειας διατηρώντας εμβληματικούς τομείς της παραγωγής της.

Διαχρονικό όραμα για τον Ελληνικό Τομέα Πρωτογενούς Παραγωγής και Μεταποίησης είναι η επίτευξη αποτελεσματικής ενσωμάτωσης της εθνικής επιστημονικής έρευνας στον τομέα της παραγωγής ποιοτικών και ασφαλών τροφίμων για τους καταναλωτές. Η διαχείριση της αξίας της τροφικής αλυσίδας που θα προσφέρει καινοτόμα και υψηλής ποιότητας αγροδιατροφικά προϊόντα απαιτεί συνθήκες βιωσιμότητας, ανθεκτικότητας, ασφάλειας, προωθητικής δυναμικής και μία εθνική στρατηγική ανάπτυξης.

Στην ημερίδα αναλύθηκαν τα αδιέξοδα (χρόνια προβλήματα) της ελληνικής γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, οι προκλήσεις για την αγροτική παραγωγή στην εποχή της κλιματικής κρίσης, η κατάσταση των παραγωγών κάτω από το πρίσμα των πολιτικών της ΚΑΠ και των δυνατοτήτων του εθνικού κορμού και θα διατυπωθούν προτάσεις διεξόδου για ένα νέο παραγωγικό μοντέλο, τη χρήση της κυκλικής οικονομίας, τη μείωση του κόστους παραγωγής, την ανάπτυξη προτύπων για τα συστήματα παραγωγής, την ασφάλιση των γεωργικών προϊόντων, τα χρηματοοικονομικά εργαλεία, και τους τρόπους ανάδειξης των Ελληνικών τροφίμων προς τις διεθνείς αγορές.

Για την Οργανωτική Επιτροπή της Ημερίδας

Τριαντάφυλλος Αλμπάνης

Ομότιμος Καθηγητής Τμήματος Χημείας

Πρόγραμμα της Ημερίδας, 7 Ιουνίου 2025

17.45 Έναρξη και Χαιρετισμοί από Ευρωβουλευτή **κ. Ν. Φαραντούρη**, τους Βουλευτές Ιωαννίνων **κ.κ. Γ. Αμυρά και Ι Τσίμαρη**, τον Δήμαρχο Ιωαννιτών **κ. Θ. Μπέγκα**, και τον Αντιπεριφερειάρχη Ηπείρου **κ. Β. Γοργόλη**, τον επικεφαλής της Περιφερειακής Παράταξης «Κοινόν Ηπειρωτών» **κ. Ι. Στέφο** και τον Συντονιστή Νομαρχιακής ΣΥΡΙΖΑ-Π.Σ. **κ. Σ. Δημητριάδη**

18.10 Σπυρίδων Κίντζιος, Πρύτανης Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, «Προτάσεις για την Περιφερειακή Στρατηγική στον Τομέα της Αγρο-διατροφής»

18.25 Τριαντάφυλλος Αλμπάνης, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. «Κλιματική αλλαγή: επιπτώσεις στην γεωργία και προετοιμασία για την επομένη ημέρα»

18.40 Ιωάννης Κωνσταντίνου, Καθηγητής Τμήματος Χημείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. «Πρόγραμμα PRIMA / Έργο PLAMINPACK για την ανάπτυξη καινοτόμων βιοδιασπώμενων υλικών φυτικής προέλευσης, με αντιμικροβιακές ιδιότητες»

18.50 Ιωάννης Σκούφος, Κοσμήτορας Σχολής Γεωπονίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. «Η Ήπειρος, μητέρα της κτηνοτροφίας. Πώς θα φροντίσει τα παιδιά της;»

Στρογγυλες Τράπεζες Εισηγήσεων και Συζητήσεων

19.05 Νέα ΚΑΠ - Προτάσεις διεξόδου της ελληνικής γεωργίας.

Νικόλαος Φαραντούρης, Καθηγητής Παν/μιου Πειραιά, Ευρωβουλευτής ΣΥΡΙΖΑ Π.Σ.,

Τριαντάφυλλος Αλμπάνης, Ομότιμος καθηγητής Π.Ι. (Συντονιστής)

Δημήτρης Σάββας, Κοσμήτορας Σχολής Επιστημών Φυτών, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Δημήτριος Παναγιώτου, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Δημήτριος Γκουντούρας, M.Sc.- Χημείας, *Ερευνητής Ομάδας* EnviAgroFood-MS

Γεώργιος Παπάζης, Γεωπόνος, M.Sc. «Αgroχημεία και Βιολογικές Καλλιέργειες» Ιωάννινα

20.15 Προτάσεις διεξόδου της Ζωικής παραγωγής και των Ιχθυοκαλλιεργειών.

Ιωάννης Σκούφος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων (Συντονιστής)

Αριστείδης Κασσής, Αντιδήμαρχος Ιωαννιτών και Αντιπρόεδρος Α.Π.Σ. Ιωαννίνων «ΠΙΝΔΟΣ»

Απόστολος Τουραλιάς, Πρόεδρος ΕΛΠΟΠΥ, Ελληνική Οργάνωση Παραγωγών Υδατοκαλλιεργειών

Ιωάννης Χεκίμογλου, Πρόεδρος Ιχθυοκαλλιεργειών Θεσπρωτίας

Ειρήνη Κητσιούλη, Διδάκτωρ Βιοχημείας, Εταιρία «Χοιρινά Ηπείρου-BEPΓΟΣ»

Σωτηρία Βουράκη, Επίκουρη Καθηγήτρια Ζωοτεχνίας και Γενετικής Βελτίωσης Μικρών Μηρυκαστικών

Βασιλική Μπότη, Μέλος ΕΔΙΠ, Τμήμα Χημείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

21.25 Κλείσιμο Ημερίδας – Σύνοψη προτάσεων- Τρ. Αλμπάνης, Ι. Σκούφος,

«Προτάσεις για την Περιφερειακή Στρατηγική στον Τομέα της Αγροδιατροφής»

Σπυρίδων Κίντζιος,

Πρύτανης Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, «Προτάσεις για την Περιφερειακή Στρατηγική στον Τομέα της Αγρο-διατροφής»

Στην εισήγηση αυτή αναλύεται το στρατηγικό πλαίσιο για την περιφερειακή πολιτική στον αγροδιατροφικό τομέα. Με βάση τα πλέον πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, αναδεικνύεται μία γενικότερη τάση μείωσης της απασχόλησης στον αγροτικό τομέα όσο και της Χρησιμοποιούμενης Γεωργικής Έκτασης (ΧΓΕ) με επτά από τις συνολικά 13 Περιφέρειες της χώρας να υπερβαίνουν τους αντίστοιχους μέσους όρους του 31% (μείωση απασχόλησης) και 19% (μείωση ΧΓΕ). Επίσης παρατηρείται μία γενικότερη τάση μείωσης της αμπελοκαλλιέργειας και των αροτρέων καλλιεργειών προς όφελος των θερμοκηπίων, ενώ παράλληλα παρατηρείται έντονη εγκατάλειψη της χοιροτροφίας. Και οι δύο αυτές τάσεις παρουσιάζουν ποσοτικές διαφοροποιήσεις μεταξύ των Περιφερειών. Ιδιαίτερο όμως ενδιαφέρον παρουσιάζει η θετική συσχέτιση μεταξύ του μικρού μεγέθους κλήρου και της «συγκράτησης» της απασχόλησης, γεγονός το οποίο θα μπορούσε να αποδοθεί στη στροφή σε εντατικότερες μορφές εκμετάλλευσης.

Σε γενικότερο επίπεδο, παρουσιάζονται ανησυχητικές εξελίξεις όπως το αναμενόμενο έλλειμμα 35 εκ. € από την αναθεώρηση της ΚΑΠ, η αυξημένη εξάρτηση της Ελλάδας από εισαγωγές τροφίμων (8,2 δις €), οι διεθνείς εμπορικές πιέσεις και η δυσαρμονία μεταξύ υψηλών καταναλωτικών τιμών και χαμηλών τιμών παραγωγού. Ταυτόχρονα, τονίζονται διαρθρωτικά προβλήματα, όπως η μικρή κλίμακα των εκμεταλλεύσεων, η γήρανση του αγροτικού πληθυσμού, η έλλειψη εργατικού δυναμικού και το χαμηλό ποσοστό του παραγωγού στην τελική διαμορφωμένη τιμή. Υπογραμμίζεται η ανάγκη για στροφή σε εντατικές και βιώσιμες μορφές καλλιέργειας, καλύτερη αξιοποίηση της γης, και ενίσχυση της περιφερειακής διαφοροποίησης.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαμόρφωση μιας λειτουργικής και βιώσιμης αλυσίδας αξίας με ενδυνάμωση των συνεταιρισμών, στην ανάπτυξη του συστήματος γεωργικών συμβούλων (AKIS), στη διευκόλυνση ενοικίασης γης μέσω τράπεζας γης, καθώς και στην ανάγκη θεσμικής αναγνώρισης του επαγγελματία αγρότη. Προτείνεται η εφαρμογή καθολικού συστήματος ιχνηλασιμότητας, η καταπολέμηση των ελληνοποιήσεων και η ενίσχυση της διασύνδεσης πρωτογενούς παραγωγής με τη μεταποίηση & τον τουρισμό, την ενέργεια (μέσω αγροτοβολταϊκών) και την απασχόληση.

Ως πιθανά μέτρα ενίσχυσης της ταυτότητας των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων ανά περιφέρεια παρουσιάζονται παραδείγματα της ευρωπαϊκής πιστοποίησης παραδοσιακών προϊόντων με στόχο την ανάδειξη της ελληνικής βιοποικιλότητας, η οποία μέχρι σήμερα υποεκπροσωπείται σε σχήματα ΕΠΙΠ. Επιπλέον, τονίζεται η σπουδαιότητα των ισχυρισμών υγείας και διατροφής στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των τροφίμων και στην τεκμηρίωση της λειτουργικής τους αξίας. Προτείνεται η ανάπτυξη συστήματος αξιολόγησης και πιστοποίησης βιολειτουργικών ιδιοτήτων τροφίμων και καλλυντικών μέσω συνδυασμού εργαστηριακών αναλύσεων, λογισμικού και νέου σήματος υγείας. Συμπερασματικά, πρέπει να δοθεί έμφαση στην ενίσχυση της παραγωγής έντασης γνώσης και κεφαλαίου, της τεχνολογικής καινοτομίας και της εκπαίδευσης νέων αγροτών, προκειμένου να προωθηθεί ένα νέο, βιώσιμο, ανταγωνιστικό και κοινωνικά δίκαιο αγροδιατροφικό πρότυπο σε περιφερειακό επίπεδο.

**«Πολιτικές, κίνητρα και προγράμματα νέων υποδομών για την ανάπτυξη του
Αγροδιατροφικού τομέα στην Ήπειρο.»**

*Τριαντάφυλλος Αλμπάνης, Ομότιμος Καθηγητής, πρώην Πρύτανης Πανεπιστημίου
Ιωαννίνων*

Οι αιτίες της κλιματικής αλλαγής

Η κλιματική αλλαγή σχετίζεται κυρίως με την ποσότητα των αερίων του θερμοκηπίου, κυρίως του διοξειδίου του άνθρακα, που εκλύονται στην ατμόσφαιρα. Αυτό έχει ως συνέπεια την αύξηση της συγκέντρωσης άνθρακα στην ατμόσφαιρα (διοξείδιο του άνθρακα και μεθάνιο) και τη δημιουργία του φαινομένου του θερμοκηπίου, με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο μέρος της ηλιακής ενέργειας που φθάνει στη γη να μετατρέπεται σε θερμότητα στην ατμόσφαιρα.

Το 2021 σηματοδότησε μια καμπή στον τρόπο με τον οποίο βλέπουμε το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής, έχοντας βιώσει ακραία ζέστη, δασικές πυρκαγιές, πλημμύρες, καταιγίδες και ξηρασία (όλα εν μέσω πανδημίας).

Η κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τη ΔΕΚΑ του ΟΗΕ, η θερμοκρασία στην Ελλάδα αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,5°C έως το 2050 σε σχέση με την περίοδο 1961-1990. Οι ημέρες καύσωνα θα αυξηθούν κατά 15-20 ετησίως, ενώ οι ημέρες παγετού θα μειωθούν κατά έως και 40. Οι βροχοπτώσεις θα μειωθούν κατά 12% και τα ακραία καιρικά φαινόμενα θα γίνουν συχνότερα. Περιοχές όπως η Κεντρική Μακεδονία, η Θεσσαλία, η Δυτική Πελοπόννησος και η Αττική θα επηρεαστούν περισσότερο.

Η ερημοποίηση περιγράφεται ως υποβάθμιση της γης σε ξηρές, ημίξηρες και ύφυγρες περιοχές λόγω κλιματικής αλλαγής και ανθρώπινων δραστηριοτήτων. Δεν σημαίνει απαραίτητα δημιουργία ερήμου, αλλά μείωση της βιολογικής παραγωγής. Επηρεάζει το έδαφος, τα υπόγεια νερά, τους πληθυσμούς ζώων και φυτών, καθώς και ανθρώπινες εγκαταστάσεις.

Κλιματική αλλαγή στη Μεσόγειο

Η Μεσόγειος αντιμετωπίζει εντεινόμενη λειψυδρία που επηρεάζει την υγεία των εδαφών και την ασφάλεια των καλλιεργειών. Η Νότια Ευρώπη πλήττεται ιδιαίτερα, με την Ισπανία, την Ελλάδα και την Τουρκία στις πιο ευάλωτες χώρες.

Κλιματική αλλαγή και ποιότητα υδάτων

Η ποιότητα του αρδευτικού νερού επηρεάζει άμεσα την ποιότητα των γεωργικών προϊόντων. Ρύποι όπως φυτοφάρμακα και φαρμακευτικές ουσίες υποβαθμίζουν την ασφάλεια των προϊόντων και απειλούν τη βιοποικιλότητα.

Προτάσεις για αντιμετώπιση ρύπανσης

Η ερευνητική ομάδα WISHMED προτείνει: α) Ανάλυση ρύπων με HRMS, β) Αισθητήρες IoT για πρόβλεψη ρύπανσης και γ) Ανάπτυξη εργαλείων υποστήριξης αποφάσεων για αγρότες.

Ειδικά μέτρα κατά της ερημοποίησης: α) Αποκατάσταση διαβρωμένου εδάφους και ορθή γεωργική πρακτική, β) Επαναχρησιμοποίηση νερού για άρδευση, γ) Προστασία

εδαφών από αλόγιστη βόσκηση και δ) Αναδάσωση και προστασία δασών από πυρκαγιές.

Φυσικοί πόροι και κλιματική αλλαγή

Η αγροτική δραστηριότητα είναι πυλώνας της ελληνικής οικονομίας αλλά πλήττεται από την κλιματική αλλαγή και την αύξηση του κόστους παραγωγής, με κίνδυνο για τη διατροφική επάρκεια.

Υφιστάμενη κατάσταση στην Ήπειρο:

α) Μείωση καλλιεργούμενης γης κατά 31% και εκμεταλλεύσεων κατά 30,7%,

β) Μείωση προβατοειδών και αιγοειδών κατά 42% και 36% αντίστοιχα και

γ) Αύξηση βοοειδών (17%), χοίρων (31%) και πουλερικών (17%).

Επιπτώσεις στη φυτική παραγωγή

Παρά την παγκόσμια αύξηση αποδόσεων, σε άνδρες περιοχές παρατηρείται μείωση. (Σχήμα: Παγκόσμιες τάσεις απόδοσης καλλιεργειών αραβοσίτου.)

Επιπτώσεις στην αλιεία

Προβλέπεται μείωση μέγιστης ποσότητας αλιευμάτων έως το 2060 σε σχέση με 2001-2010. (Σχήμα: Προβλέψεις αλιευμάτων.)

Δράσεις προσαρμογής

Στη γεωργία και κτηνοτροφία: α) Στροφή σε ανθεκτικές καλλιέργειες β) Γεωργία ακριβείας, γ) Προστασία εδάφους και δ) Χρήση τοπικών ποικιλιών.

Στην αλιεία: α) Ζώνες απαγόρευσης αλιείας, β) Σχέδια διαχείρισης, γ) Προστασία ειδών.

Στις υποδομές: α) Κατασκευή αναχωμάτων, β) Αντιπλημμυρικά έργα και γ) Δημιουργία κυματοθραυστών.

Πρόγραμμα PRIMA / Έργο PLAMINPACK για την ανάπτυξη καινοτόμων βιοδιασπώμενων υλικών φυτικής προέλευσης, με αντιμικροβιακές ιδιότητες»

Ιωάννης Κωνσταντίνου, Καθηγητής Τμήματος Χημείας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περιγραφή των στόχων του έργου

Στόχος του PLAMINPACK είναι η ανάπτυξη βιοϋλικών για παραγωγή διχτυών, φιλμ και δίσκων συσκευασίας, μέσω συμβατικών βιομηχανικών διεργασιών, όπως η εξώθηση και η ινοποίηση. Τα υλικά, που θα περιέχουν βιοπολυμερή και μόρια φυτικής προέλευσης, θα εφαρμοσθούν στη συσκευασία τριών αντιπροσωπευτικών ευπαθών φρούτων της Μεσογείου: δίκτυα για μανταρίνια, φιλμ και δίσκοι για χουρμάδες και φράουλες. Από τα απόβλητα των φρούτων αυτών θα απομονώνονται αντιμικροβιακές και αντιοξειδωτικές ενώσεις, ενώ χιτοζάνη, με αντιμικροβιακές ιδιότητες, θα χρησιμεύσει για παραγωγή υλικών επικάλυψης συσκευασίας που θα εξασφαλίζουν ιδιότητες φραγμού (μικρή διαπερατότητα αερίων), θα ανακτάται βιοτεχνολογικά, από την εκτροφή του εντόμου

Hermetia illucens. Τέλος, με βιοτροποποίηση των φυτικών αποβλήτων-υλικών εκτροφής, θα ανακτώνται πρωτεΐνες για βελτιωτικά εδάφους καλλιεργειών. Θα ελεγχθούν οι αντιμικροβιακές ιδιότητες της συσκευασίας και η διάρκεια ζωής των επιλεγμένων ευπαθών φρούτων, για την παράταση της οποίας, θα γίνεται κατεργασία με πλάσμα, (στα φρούτα ή στη συσκευασία), και υγρή κατεργασία, για τα φρούτα. Έτσι, θα αναπτυχθούν δύο ενδιαφέροντα εργαλεία: α) μία βάση δεδομένων, που θα συνδέει την ποσότητα των φυτικών αποβλήτων με την ποιότητα και ποσότητα των εκχυλισμάτων. Για την ωρίμανση φρούτων σε σχέση με τη συσκευασία, θα εφαρμοσθεί ανάλυση ψηφιακού διδύμου, με προοπτική ανάπτυξης μηχανών εκμάθησης. β) Η παραχθείσα διεπιστημονική γνώση θα ωφελήσει ενδιαφερόμενους φορείς, μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων διάχυσης των αποτελεσμάτων. Συνοψίζοντας, στο PLAMINPACK θα αναπτυχθεί αντιμικροβιακή συσκευασία και ένα πλήρως κυκλικό μοντέλο για αγρότες της Μεσογείου και εταιρείες τροφίμων.

Αναμενόμενα αποτελέσματα:

- Νέα δεδομένα ως προς τα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά και τις ιδιότητες των νέων υλικών
- Αποτίμηση της αντιμικροβιακής και αντιοξειδωτικής δράσης προσθέτων και η εφαρμογή τους στην συσκευασία τροφίμων
- Αποτίμηση της σταθερότητας και αποδόμησης των νέων υλικών σε περιβαλλοντικές συνθήκες
- Αποτίμηση της οικοτοξικότητας των νέων υλικών συσκευασίας
- Υλικά συσκευασίας στο πλαίσιο της κυκλικής παραγωγής και οικονομίας με βελτιωμένα χαρακτηριστικά και περιβαλλοντική επίδοση.
- Εκπαίδευση επιστημόνων στις σχετικές μεθόδους, τεχνικές και τεχνολογίες με μεγάλη εφαρμογή σε σχετικά πεδία στην παραγωγή και στην βιομηχανία.
- Εκπαίδευση επιστημόνων και άλλων ομάδων ενδιαφερομένων στις προσεγγίσεις της κυκλικής παραγωγής και κυκλικής οικονομίας.

Οφέλη:

Το ερευνητικό έργο που θα εκπονηθεί συμβάλλει σε ένα εύρος επιστημονικών, κοινωνικών και οικονομικών οφελών εστιάζοντας στην ανάπτυξη νέων λειτουργικών υλικών από φθηνές και ανανεώσιμες πρώτες ύλες με βελτιωμένες ιδιότητες ως προς την συσκευασία-συντήρηση τροφίμων και την περιβαλλοντική τους τύχη μετά το τέλος κύκλου ζωής τους. Τα νέα βιοϋλικά συσκευασίας, καθώς και η πλήρως κυκλική διαδικασία διαχείρισης των ευπαθών φυτών της Μεσογείου θα ωφελήσουν οικονομικά τους αγρότες/παραγωγούς, τις εταιρείες τροφίμων της χώρας μας, καθώς και τις τοπικές κοινωνίες διότι στοχεύουν:

- στη μείωση της κατασπατάλησης / καταστροφής τροφίμων
- στην επέκταση της διάρκειας ζωής ευπαθών και ευαλλοίωτων φρούτων, δύο κατηγορίες εκ των επιλεγέντων στηρίζουν την αγροτική οικονομία της χώρας μας,
- στην υιοθέτηση πράσινων διεργασιών για μείωση χημικών στο περιβάλλον
- στην αξιοποίηση των παραπροϊόντων προς όφελος της οικονομίας της χώρας και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος
- στη βιωσιμότητα των διεργασιών παραγωγής και ανακύκλωσης
- στην υιοθέτηση πλήρως κυκλικών παραγωγικών διεργασιών που εναρμονίζονται με το πλαίσιο μετάβασης προς μία πράσινη οικονομία.

Το ερευνητικό έργο θα δημιουργήσει γνώση για τη λειτουργία και τις ιδιότητες των υλικών ώστε να δύνανται να χρησιμοποιηθούν και σε περαιτέρω εφαρμογές εξέχουσας σημασίας και προτεραιότητας για τα τρόφιμα, το περιβάλλον και την οικονομία. Ο τομέας της αγροδιατροφής αποτελεί ένα σημαντικό πυλώνα της οικονομίας της Χώρας και πεδίο

της έξυπνης εξειδίκευσης στον οποίο η Περιφέρεια Ηπείρου έχει δώσει ιδιαίτερη προσοχή και έμφαση στην ανάπτυξη της έρευνας της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Τέλος, η δραστηριοποίηση του επιστημονικού δυναμικού του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης για την Περιφέρεια Ηπείρου (μία από τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες στην Ελλάδα) με δεδομένο ότι συμβάλλει καθοριστικά σε οικονομικό, κοινωνικό και ακαδημαϊκό επίπεδο. Επίσης, θα συμβάλει στη διασπορά γνώσης σε όλους τους ενδιαφερομένους που δραστηριοποιούνται στον τομέα παραγωγής και συσκευασίας ευπαθών φυτικών προϊόντων.

Abstract in English «PLAnt-based antiMicrobial aNd circular PACKaging for plant products»

The objective of PLAMINPACK is the development of anti-microbial packaging materials suitable for producing, by conventional industrial methodologies like extrusion and spinning, nets, films and trays for perishable food based on biopolymers and molecules from plant origin. Three representative perishable Mediterranean fruits were selected for testing the different packaging: tangerine for net, dates and strawberry for film and tray. The anti-microbial and anti-oxidant molecules will be extracted from the three plants waste. Anti-microbial chitosan will be obtained by bioconversion of plants waste through biotechnology based on rearing *Hermetia Illucens* insects. This last process will provide also proteins that will be used for producing gas barrier coatings for the packaging. The packaging will be tested in terms of anti-microbial properties and shelf-life tests onto tangerine, strawberry and date. Plasma treatments (applied on fruits or packaging) and liquid treatments applied on fruits will be considered to improve the shelf-life avoiding the loss of food. With this aim two interesting potential tools will be developed: a database to connect plant waste with quality and amount of extracts; digital twin applied to fruit ripening and packaging, in view of developing a predictive machine learning instrument. Life Cycle Assessment will be carried out for the new packaging. The behaviour of the packaging in the end of life (organic and mechanical recycling), the environmental weathering its stability and potential releases will be considered as well. A training program and a dissemination based on the involvement of stakeholders will diffuse the interdisciplinary and multicultural knowledge. Thus, PLAMINPACK project will develop not only an anti-microbial packaging but also a model for Mediterranean farmers and food companies based on full circularity to accelerate the much-needed transition towards a green economy, thus contributing to the European Green Deal.

«Η Ήπειρος μητέρα της κτηνοτροφίας. Πώς θα φροντίσει τα παιδιά της;»
Ιωάννης Σκούφος, Κοσμήτορας Σχολής Γεωπονίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η Ήπειρος αποτελεί τον πυρήνα της κτηνοτροφικής παραγωγής της Ελλάδας και ένα από τα δέκα πλέον πυκνότερα μέρη διατήρησης ζωικού κεφαλαίου ανά κάτοικο της Ε.Ε. Η Ήπειρος παράγει το 70% του Ελληνικού κοτόπουλου, το 20% του Ελληνικού χοιρινού, το 14% των τυροκομικών προϊόντων, το 100% του χελιού και του Ελληνικού χαβιαριού, το 85% των ψαριών του γλυκού νερού, το 10% των υδατοκαλλιεργειών και συμβάλλει στο 30% του ΑΕΠ της Περιφέρειας. Η εποχή μας όμως συνδυάζεται με ριζικές αλλαγές σε μοντέλα παραγωγής, καθώς και σε τεχνολογίες παραγωγής, δημιουργώντας τεράστια χάσματα μεταξύ των σημερινών παραγωγικών προτύπων και αυτών που θα δημιουργήσουν το μέλλον των τροφίμων διεθνώς. Αλλάζει η έννοια του τρόφιμου, αλλά και οι απαιτήσεις των καταναλωτών. Ο παγκόσμιος καταναλωτής στον οποίο απευθυνόμαστε έχει αυξημένο προσδόκιμο ηλικίας και το τρόφιμο θα διαδραματίζει κορυφαίο ρόλο στην διατήρηση της χρόνιας υγείας του πέραν των διαθρεπτικών του ιδιοτήτων. Το 2050 η ανθρωπότητα θα χρειαστεί 1 τρις λίτρα γάλακτος και 500 δις κιλά κρέατος επιπλέον όσων παράγει σήμερα. Όμως ταυτόχρονα η κλιματική κρίση υποβαθμίζει καλλιεργητικά τμήματα της γης, δυσκολεύει τις συνθήκες της φυτικής παραγωγής, έμμεσα και άμεσα και το ζωικό κεφάλαιο και τα αλιευτικά πεδία που παρέχουν σημαντικά διατροφικά συστατικά για την εκτροφή ζώων και ψαριών. Δημιουργούνται συνθήκες έλλειψης πρωτεΐνης λόγω μείωσης των διαθέσιμων φυσικών πόρων ή της ανάπτυξης του ενός εις βάρος του άλλου (βλέπε την παραγωγή σόγιας εις βάρος του Αμαζονίου).

Οι πρακτικές και εξελιγμένες μορφές της κυκλικής οικονομίας με τη χρήση «αποβλήτων» της αγροδιατροφικής βιομηχανίας θα συμβάλλουν σημαντικά στην ύπαρξη διατροφικών πόρων, αλλά και στην βέλτιστη σύνδεση κλάδων και απαιτήσεων με παρονομαστή την αειφορία των παραγωγικών συστημάτων. Η έλλειψη διαφάνειας στα κτηνοτροφικά συστήματα παραγωγής, η έλλειψη ιχνηλασιμότητας αυθεντικών παραγωγικών συστημάτων με βάση ποιοτικά χαρακτηριστικά, η απουσία μετρήσιμης ευζωία των ζώων, η μη εφαρμογή ποιοτικής κατάταξης, η χρήση αντιβιοτικών, δημιουργούν μία απόσταση των καταναλωτών από το τρόφιμο ζωικής προέλευσης. Και εδώ λοιπόν η λύση είναι η εφαρμογή νέων τεχνολογιών πιστοποίησης ποιοτικών παραμέτρων, διότι έως σήμερα το κρέας πουλιέται με το βάρος του και όχι με ειδικά κριτήρια παραγωγικού προτύπου ή ποιοτικών παραμέτρων. Το σφαγείο είναι το σημείο που πρέπει να στραφεί η πολιτεία. Αυτό θα ελέγχεται και θα διασφαλίζει την υγιεινή και την ποιοτική κατάταξη και θα ελέγχει την αλυσίδα ροής του κρέατος, μέχρι και την εμπορία του. Σήμερα αυτόν τον ρόλο τον έχει ο έμπορος με κριτήρια πολύ διαφορετικά από αυτά που έχει ο καταναλωτής, αλλά και οι αρχές που διέπουν τα επιτυχημένα κτηνοτροφικά συστήματα. Η περιβαλλοντική επιβάρυνση των κτηνοτροφικών συστημάτων (τα ζώα εκλύουν το 15% των αερίων του θερμοκηπίου) είναι μία σημαντική παράμετρος που στην Ήπειρο μπορεί να μειωθεί άνω του 50% εάν δημιουργήσουμε ειδικές τεχνολογικές συνθήκες κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων που να συμβάλλουν σε αυτό και χρησιμοποιήσουμε διαφορετικές πρωτεϊνούχες ύλες στη διατροφή των ζώων. Το Τμήμα Γεωπονίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων είναι το πρώτο στη χώρα που παρήγαγε μέσω ερευνητικού έργου και διακίνησε πράσινο χοιρινό κρέας με μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα κατά 28% με μεγάλη επιχείρηση επεξεργασίας χοιρινού κρέατος το 2015, δημιουργώντας μία νέα παράμετρο διεύθυνσης σε αγορές, αφού και η Ήπειρος λόγω της χρόνιας απομόνωσής της είχε ένα ευνοϊκό περιβαλλοντικό αποτύπωμα στην κτηνοτροφία της που δεν το αξιοποίησε ποτέ ως χαρακτηριστικό του τρόφιμου που παράγει. Επίσης, η κτηνοτροφία του μέλλοντος πρέπει να απαντήσει στο θέμα της μικροβιακής αντοχής και της εκτεταμένης χρήσης αντιβιοτικών στη ζωική παραγωγή. Θα μπορούσε η Ήπειρος να έχει ένα πρόγραμμα μέσω της Περιφέρειας εδώ και χρόνια ιχνηλάτησης με state of the art τεχνολογίες (μεταγενεωμικής) της χρήσης αντιβιοτικών στις εκτροφές και παραγωγής κρέατος και γάλακτος με πιστοποίηση

εκτροφών ως antibiotic free, δημιουργώντας μία νέα κορυφή καινοτομίας στα πρότυπα παραγωγής με μεγάλη διεθνή απήχηση και αποδοχή και ως εξαγωγική ευκαιρία. Τέλος, η χώρα παίζει πολύ μικρό ρόλο στις εντατικές εκτροφές (1,25% των πτηνών και χοίρων της Ε.Ε). Στην προβατοτροφία που είναι 4η σε αριθμούς προβάτων στην Ε.Ε. και στην αιγοτροφία που είναι πρώτη πανευρωπαϊκά εκτός της Ρωσίας, κατόρθωσε με την πολιτική της να εξαφανίσει τους αυτόχθονες γενετικούς της πόρους και να εισάγει κοντά στο 1.6 εκατομμύριο πρόβατα και αίγες το 2023 και το 2024 ξενικών φυλών με μόνο χαρακτηριστικό την ποσότητα του γάλακτος που παράγουν και την πολιτική της λιποπρωτεΐνης για την τυροκόμηση και όχι με σημαντικά ποιοτικά χαρακτηριστικά του γάλακτος φυλών υπό εξαφάνιση όπως του τοπικού προβάτου της Καλαρρύτικης φυλής που από το 2005 έχει αναδειχθεί το καλύτερο πανευρωπαϊκά στα ποιοτικά χαρακτηριστικά του κρέατος και το 2013 στα του γάλακτος χωρίς να κυκλοφορεί ούτε ένα κιλό από αυτό το κρέας έως σήμερα στην αγορά με ταυτότητα και αναγνωρισμένο πρότυπο παραγωγής. Και ακόμα χειρότερα δεν αφήνουν τους ανθρώπους που το ανέδειξαν να δημιουργήσουν ολοκληρωμένο σύστημα ποιοτικής παραγωγής με τους κτηνοτρόφους αλλά δημιουργούν επικίνδυνες ευκαιριακές προωθήσεις ανάδειξης χωρίς επιστημονική τεκμηρίωση που θα φτάσουν να καταστρέψουν όλο το αφήγημα του νοστιμότερου και πλέον αποδεκτού προβάτου στην Ευρώπη.

Η Ήπειρος διατηρεί 5.000.000 στρέμματα ως βοσκοτόπους με απόδοση τροφής αξίας 450.000.000 ευρώ. Πέραν των διαχειριστικών σχεδίων βόσκησης που δεν ήρθαν ποτέ, με ένα έργο δημιουργίας συστημάτων αειφορικής διαχείρισης οι βοσκότοποι της Ηπείρου θα είχαν τεκμηριωθεί ως φαρμακεία της φύσης και η αξία του γάλακτος ακριβώς για τα ποιοτικά χαρακτηριστικά δεν θα εμπλούτιζε τα άλλα γάλατα για το μέσο όρο αλλά θα διακινούνταν ως γάλα και κρέας ορεινής Ηπείρου με την αυθεντική παραγωγή, το τοπόσημο και την ταυτότητα του να είχε εξαπλωθεί διεθνώς και με επισήμανση. Όμως η έννοια της μετακινούμενης κτηνοτροφίας δεν είναι η φολκlorική της παρουσίαση και τα δάκρυα της εγκατάλειψης. Είναι η δημιουργία καθετοποιημένων αειφορικών ορεινών κτηνοτροφικών πάρκων όπως έχουμε προτείνει από το 2015 με δημιουργία πρότυπων βοσκοτόπων και αειφορικών συστημάτων βόσκησης, μετακινούμενο σφαγείο και μετακινούμενες αλμεκτικές μηχανές, παραδοσιακά μικροτυροκομεία για τους παραγωγούς των αυτόχθονων φυλών προβάτων και αιγών, τυποποιητήριο σφάγιου με παροχή ειδικού σήματος ορεινής εκτροφής, διαπίστευση μονοφυλετικών προϊόντων και τοπικά συλλογικά πρατήρια/εκθετήρια, επισκέψιμα τυροκομεία, εκτροφές, ξενάγηση, αγροτουρισμός, γαστρονομία όλα όσα έπρεπε να έχουν γίνει και δεν έχουν γίνει γιατί η ισχυροποίηση και αυτονόμηση των ομάδων παραγωγών με ισχυρή επιστημονική υποβοήθηση δεν ήταν ποτέ το μέλημα των κρατούντων. Κλέψανε τη μία Καρυάτιδα και ράγισε η Ελλάδα, εξαφανίζονται οι γενετικοί πόροι της Ελληνικής κτηνοτροφίας και δεν συγκινείται κανείς.

Το γάλα και το κρέας δεν είναι απλά τρόφιμα είναι εξελικτικά τρόφιμα, εξελίσσουν τον άνθρωπο, έχουν πληθώρα συστατικών, βιοενεργών πεπτιδίων, ειδικά αμινοξέα που συμβάλλουν στην ανάπτυξη που δεν τα βρίσκεις αλλού, αφομοιώσιμες μορφές ιχνοστοιχείων, απαραίτητα λιπαρά οξέα, πολικά λιπίδια. Ταυτόχρονα, το τρόφιμο δεν είναι ένα για όλους. Η παιδική ηλικία θέλει άλλο κρέας από την ηλικία των ενηλίκων και υπερηλίκων, ο αθλητής, η εγκυμονούσα, ο υπερτασικός, ο καρδιοπαθής, ο νεφροπαθής, συνεπώς μπαίνουμε στην έννοια του εξατομικευμένου τρόφιμου. Μπορούμε εμείς να παράξουμε ένα τρόφιμο με διατροφικούς ισχυρισμούς και μοναδικά χαρακτηριστικά; Καταρχήν αυτό το τρόφιμο δεν έχει τιμή και η αντιδιαστολή του είναι το τρόφιμο που παράγεται στο εργαστήριο, (lab meat) που ήδη παράγεται και επιτρέπεται σε τέσσερις χώρες και πωλείται σε 36. Η Ήπειρος δεν μπορεί να προχωρήσει μόνο με ΠΟΠ και ΠΓΕ κατοχύρωση, ιδιαίτερα όταν έχουμε 23 τυριά ΠΟΠ και εξαγάγουμε κυρίως τέσσερα και έξι συνολικά. Ο γύρος, το γιαούρτι δεν είναι ΠΟΠ από τραγική μας αδράνεια, αλλά έξω κάνουν θραύση, ενώ η Τουρκία υπέβαλε φάκελο ΠΟΠ για το γίδινο γιαούρτι και η Βουλγαρία πήρε

ΠΟΠ για το γιαούρτι της επειδή η καλλιέργεια εκκίνησης είναι ο *Lactobacillus delbrueckii* subsp. *Bulgaricus*, αλλά εμείς δεν παράγουμε ούτε μία Ελληνική καλλιέργεια.

Η Ήπειρος λοιπόν πρέπει να πρωτοστατήσει στην παραγωγή βιοτροφίμων και βέβαια υπάρχουν εξαιρετικά παραδείγματα από ερευνητικά έργα που το Τμήμα Γεωπονίας έχει περατώσει σε συνεργασία με άλλα τμήματα και τοπικές ή άλλες επιχειρήσεις που έχουν δημιουργήσει μία πλειάδα τροφίμων με μοναδικές ιδιότητες και χαρακτηριστικά. Να πάμε όμως στην αιγοπροβατοτροφία που η συρρίκνωση της στην Ήπειρο είναι εντυπωσιακή, 25% την τελευταία τετραετία, με ταυτόχρονη άνοδο της εκτροφής βοοειδών που ξεπερνάει το 50%. Ο λόγος η επιδότηση, όχι η συνάφεια, η παράδοση, η ιστορία, το όνομα. Ελεύθερα βοοειδή, φυλασσόμενα ή μη σε βοσκοτόπους χωρίς να ελεγχθούν η βοσκοφόρτωση και η βοσκοϊκανότητα ή με στάβλους πάχυνσης και μοντέλο εισαγωγής μόσχων 6 μηνών που ελληνοποιούνται. Σκεφτείτε 7.000.000 στρέμματα ημιορεινών και ορεινών βοσκοτόπων αρκούν ανάλογα με το ανάγλυφο για 800.000 πρόβατα όταν σήμερα έχουμε 450.000 αιγοπρόβατα συνολικά και χωρίς τις ξυλώδεις βοσκές. Όμως η πραγματικότητα είναι στριφνή. Δεν έχουμε Ελληνικές φυλές να υποστηρίξουν το ιστορικό παραγωγικό μας σύστημα, δεν έχουμε κάνει γενετική βελτίωση έτσι η φυλή Lacsaune (Λακών) στη Γαλλία το 1960 είχε 80 λίτρα γάλα και σήμερα 800, που πήρε και το όνομα της από την ομώνυμη πόλη στο νομό Τάρν, ενώ το Καλαρρύτικο που έχει το όνομα του από το ιστορικό χωριό των Καλαρρυτών παρέμεινε στην αφάνεια, το Καραμάνικο, το Καραγκούνικο σε ένα βαθμό, το Σαρακατσάνικο, το Φλωρίνης - Πελαγονίας έχουν σχεδόν ότι είχαν το 1960. Αναγκαστικά λοιπόν για να μην καταρρεύσει η τυροκομία και η φέτα που οι ανάγκες είναι 6 φορές περισσότερες από την παραγωγή της και καλύπτονται από τύπου φέτα «φέτες», το πρότυπο για την μελλοντική Ηπειρώτικη προβατοτροφία θα είναι διττό. Το πρώτο είναι η ανάπτυξη κλειστών εντατικών συστημάτων εκτροφής προβάτων που ετοιμάζονται ήδη στην Περιφέρειά μας με 2.000 έως 6.000 πρόβατα ανά στάβλο μέχρι να εμφανιστούν και τα 10.000 πρόβατα ή παραπάνω. Όλα με ξενικές φυλές. Το ίδιο και τα γίδια. Αυτά θα δουλέψουν μόνα τους λόγω παραγωγικότητας και διαφορετικής τεχνολογίας, αλλά γιατί να έχουν επιδότηση; Η εντατική χοιροτροφία ή η πτηνοτροφία έχει; Θα είναι μια βιομηχανικού τύπου εκτροφή με όλα τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα που έχει, αλλά ο καλός παραγωγός θα είναι πάντα κερδοφόρος. Η άλλη πλευρά του διττού μοντέλου μπορεί να είναι οι αυτόχθονες φυλές σε ημiekτατικά συστήματα. Εκεί λοιπόν πέραν όσων αναφέρθηκαν και το σχηματισμό καθετοποιημένων ομάδων παραγωγών που να οδηγούν σε προϊόν (μονοφυλετικά τα έχουμε πει και με αντίστοιχα έργα έχουμε μελετήσει τα μοναδικά τους χαρακτηριστικά) θα πρέπει να υπάρξουν δύο βασικές προϋποθέσεις. Η πρώτη είναι η λειτουργία ενός Πρότυπου Κέντρου Γενετικής Βελτίωσης που το έχουμε περιγράψει στην Περιφέρεια, καμία σχέση με ότι ξέρουμε και με δυνατότητες παραγωγής σπέρματος και οργάνωσης ειδικής γενετικής βελτίωσης με βάση χαρακτηριστικά μοναδικότητας, που δυστυχώς δεν έχει υλοποιηθεί και ένα Κέντρο Καινοτομίας Κρέατος στην Άρτα που δύναται να δημιουργήσει σημαντικό αγροδιατροφικό hub που να εξασφαλίζει νέα δεδομένα στην παραγωγή του κρέατος και στα χαρακτηριστικά του, έχοντας υπόψη ότι η Ελλάδα ξοδεύει 2 δισεκατομμύρια για εισαγωγές. Αν πραγματικά υλοποιούνταν τα δύο αυτά έργα όπως είχαν υποδειχθεί, η Ήπειρος το 2032 θα αποτελούσε πυρήνα εγχώριων φυλών με υψηλής διατροφικής αξίας γάλα και κρέας και με άξονα τη γενετική θα πουλούσαν σε σημερινές τιμές 250 ευρώ την αρνάδα και 500 ευρώ τα κριάρια τοπικών φυλών με στόχο τα ειδικά χαρακτηριστικά γάλακτος και κρέατος. Τα χρήματα πρέπει να οδηγούν σε στόχους ολιστικής ποιότητας και υψηλής προστιθέμενης αξίας και να οδηγούνται από την επιστημονική κοινότητα με συγκεκριμένα αποτελέσματα και χρονοδιάγραμμα. Αφήστε για τη γιδοτροφία, το γίδινο γάλα είναι το καλύτερο όλων, όμως η μείωση της γιδοτροφίας στην Ήπειρο είναι ραγδαία. Είμαστε οι πρώτοι στην Ευρώπη σε πληθυσμούς ζώων, τέταρτοι στην παραγωγή γάλατος, αλλά από μόνη της η γιδοτροφία εξαφανίζεται στη χώρα όταν η Μεγάλη Βρετανία, η Ολλανδία την έχουν ανακαλύψει και σε λίγο θα εισάγουμε γίδινο γάλα από αυτούς. Θέλει ένα ειδικό μέτρο στο ΠΑΑ ή στο πρόγραμμα RIS της Περιφέρειας για τη

Γιδοτροφία. Μετά έρχεται ο άξονας Βιολογικό γάλα. Η Ήπειρος είναι ο τόπος του βιολογικού γάλακτος, θέλει άλλη μία ημερίδα για να αναπτυχθεί αναλυτικά αυτός ο τομέας, η οργάνωση του και τα παραγωγικά πρότυπα, αλλά είναι κομμάτι του μέλλοντος γιατί ο νέος επίτροπος Γεωργίας και η πολιτική του Green Deal θα συνεχίζει να επιχορηγεί την πράσινη ανάπτυξη και τα eco schemes, κυρίως την Βιολογική. Απομένει πάντα να δούμε πως εμείς μεταφράζουμε τα κοινοτικά προγράμματα και τις ενισχύσεις για τη χώρα.

Η πτηνοτροφία οδηγείται στην Ελλάδα σχεδόν μόνο από την Ήπειρο, είναι το κρέας του μέλλοντος με ανάπτυξη 2.7% διεθνώς, στη χώρα 4.5% και είναι σήμερα το πρώτο σε κατανάλωση κρέας παγκοσμίως. 154 εκατομμύρια πουλιά τοποθετήθηκαν πέρσι και οδηγήθηκαν στη σφαγή 138 εκατομμύρια. Έχει αναπτύξει εναλλακτικά συστήματα παραγωγής όχι μόνο broilers, αλλά ελευθέρας βοσκής, βιολογικά, φυτικής διατροφής, κοκκόρια, αλλά πρέπει να κάνει σημαντικά βήματα στο κομμάτι της ευζωίας, ιδίως για την αβγοπαραγωγή, να αναπτύξει συστήματα που μπορούν να την εκτινάξουν, παραγωγή με zero wastes ή ουδέτερο περιβαλλοντικό αποτύπωμα ή antibiotic free εκτροφές, ή κοτόπουλα ειδικών προδιαγραφών. Ακόμα, καινοτομία στη διατροφή και στις πρώτες ύλες που χρησιμοποιούνται, καινοτομία στα πτηνοτροφεία του μέλλοντος με ειδικούς αυτοματισμούς, καινοτομία στη διαχείριση των πτηνών με ρομποτική, στα εκκολαπτήρια, στα σφαγεία για συγκεκριμένη πτηνοτροφική παραγωγή δεικτών ποιότητας και ασφάλειας του κρέατος, γιατί η ανάπτυξη του Νιτσιάκου και της ΑΠΣΙ ΠΙΝΔΟΣ που θα αγγίξει τον διπλασιασμό της παραγωγής τους άμεσα, οδηγεί νομοτελειακά σε εξαγωγικό προσανατολισμό και μεγάλη διάταση του εύρους των συστημάτων παραγωγής τους. Να παρατηρήσω ότι στη χώρα εκτρέφουμε δεν παράγουμε, γιατί όλη η τεχνολογία είναι εισαγόμενη και ως εκ τούτου δεν υποστηρίζεται από αντίστοιχες βιομηχανίες (εκκολαπτήρια, σφαγεία, εξαερισμοί, συστήματα ρομποτικής, συστήματα ελέγχου, γενετικό υλικό, συστήματα διατροφής των ζώων κλπ) που μπορούν να δώσουν θέσεις εργασίας σε εξειδικευμένους ζωτέχνες/κτηνιάτρους και όχι μόνο. Όμως η ύπαρξη δύο πτηνοτροφικών κολοσσών στην Ήπειρο και του Πτηνοτροφικού Συνεταιρισμού Άρτας δίνει άλλη διάσταση στο πτηνοτροφικό παραγωγικό της πρότυπο και επιτρέπει την αισιοδοξία, ενώ αποτελεί και τομέα ισχυρής ανάπτυξης με υψηλή ποσοστιαία αύξηση του αριθμού των πτηνοτρόφων και των μονάδων.

Η χοιροτροφία στην Ήπειρο επίσης ενισχύεται, υπάρχει μία πτώση όμως σε κιλά σφάγιου της τάξης των 1.200 τόνων την τελευταία τετραετία, όμως οι τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη της και ο εκσυγχρονισμός της δεν επαρκούν για να τις δώσουν την ώθηση που τις αρμόζει. Να σκεφτούμε άλλους τρόπους ενισχύσεων στην εντατική κτηνοτροφία; Χοιροστάσια και πτηνοτροφεία ελαχιστοποιημένου περιβαλλοντικού και ενεργειακού αποτυπώματος, παραγωγή προϊόντων μηδέν χιλιομέτρων, zero waste, αυτές οι εκτροφές δεν πρέπει να ενισχύονται; Βιολογική χοιροτροφία, χοιροτροφία ειδικών προδιαγραφών δεν πρέπει να ενισχύονται σε όλους τους τομείς τους;. Η χοιροτροφία πατάει σε μεγάλο βαθμό στη δεκαετία του 1990 και 2000 και αν δεν υπήρχε το εισαγόμενο γενετικό υλικό και η εφαρμογή της τεχνητής σπερματέγχυσης με εισαγόμενο σπέρμα θα είμασταν ακόμα εκεί. Μη σκεφτείτε τοπικές φυλές όλα σχεδόν έχουν εξαλειφθεί, μόνο μία χιλιάδα χοιρομητέρων μαύρου Ελληνικού χοίρου. Η συνταγή για την Ήπειρο είναι επίσης διττή. Ηπειρωτικό premium χοιρινό κρέας με άξονες τη διατροφή, τις ειδικές εγκαταστάσεις, τα ειδικά ποιοτικά χαρακτηριστικά του κρέατος και η δεύτερη επιλογή το χοιρινό κρέας να είναι το δεύτερο λευκό.

Συνοπτικά, επιστημονικά έχουμε όλα τα μυστικά στα χέρια μας. Μπορεί η Ήπειρος να ξαναγράψει την ιστορία του Ελληνικού κρέατος και γάλακτος; Επιστημονικά μπορεί σε μεγάλο βαθμό, αλλά αν δεν πιέσουν οι κτηνοτρόφοι για τη σωστή ροή κονδυλίων και την ενίσχυση και ουσιαστική εφαρμογή των συστημάτων ποιότητας ώστε το κρέας να μην μετρείται με το βάρος αλλά με ένα σύνθετο ποιοτικά αξιολογικό σύστημα που να φτάνει μέχρι και τον διπλασιασμό της τιμής, τότε ο καταναλωτής δεν θα πειστεί για τις διαφορές και τα

πλεονεκτήματα και οι αγορές θα μείνουν αδιάφορες ακολουθώντας τη μοίρα όσων τις ελέγχουν.

Το τρόφιμο είναι η πολύτιμη διάσταση της ανθρώπινης κοινωνίας. Κανείς σωστός παραγωγός δεν έχει πεινάσει ή δεν έχει χάσει από την εκτροφή ζώων, εκτός αν συμβούν γεγονότα επιδημιών ή απευκτά όπως ο Daniel. Και σε αυτό το σημείο θα ήθελα να εξάρω τους συναδέλφους των κτηνιατρικών υπηρεσιών στην Ήπειρο όπου όλα τα νοσήματα που μαστίζαν η μαστίζουν την χώρα δεν έχουν εισέλθει στην περιοχή μας παρά τα ημίμετρα που λαμβάνονται και την μη εφαρμογή κανονισμών και ελέγχων. Πανώλης των μικρών μηρυκαστικών, αφρικανική πανώλης του χοίρου, καταρροϊκός ή ευλογιά που αφανίζουν άλλες περιοχές. Για την βιοσφάλεια, την πρόληψη, τα εθνικά προγράμματα εξάλειψης νόσων, τις εισαγωγές ζώων, τον έλεγχο της αλυσίδας αξίας των τροφίμων από τις ζωοτροφές έως το σφαγείο θέλει επίσης ένα διήμερο για να συζητήσουμε τι εφαρμόζεται, τι όχι και τι να εφαρμοστεί, από την ηλεκτρονική σήμανση των ζώων, τα σημεία καραντίνας, το κλείσιμο δρόμων με ειδικά συστήματα απολυμάνσεων και πολλά άλλα.

Επιγραμματικά η Ήπειρος μπορεί να οδηγήσει το παραγωγικό πρότυπο της χώρας: Παραγωγή κρέατος χωρίς τη χρήση αντιβιοτικών (antibiotic free). Εναλλακτική χρήση αρωματικών – φαρμακευτικών φυτών ως φυσικών πρόσθετων στη διατροφή και με μείωση της χρήσης αντιβιοτικών, χρήση νέων καινοτόμων πρωτεϊνούχων συστατικών, εφαρμοσμένη κυκλική οικονομία με αξιοποίηση υποπροϊόντων αγροδιατροφής, συστήματα διαύγειας και εξειδικευμένης παραγωγικής διαδικασίας, Green label meat production περιβαλλοντικά ουδέτερου κρέατος και γάλακτος, εκτροφές με επισήμανση υψηλής ευζωίας, ανάπτυξη τροφίμων ορεινότητας, ανάπτυξη μονοφυλετικών τροφίμων, συστήματα αειφορικών βοσκοτόπων και grass fed κρέατα, ανάπτυξη καινοτόμων συστημάτων παραγωγής: εξατομικευμένα τρόφιμα, λειτουργικά τρόφιμα, τρόφιμα διατροφικών ισχυρισμών. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η ταυτοποίηση και πιστοποίηση των καινοτόμων τροφίμων και της αυθεντικότητάς τους μέσω έγκυρων επιστημονικά συστημάτων ιχνηλασιμότητας και ποιοτική διασφάλιση και branding αξίας. Περιβαλλοντική βιωσιμότητα με ενίσχυση των παραγωγών, διατήρηση της πολιτιστικής και εθνικής κληρονομιάς των ζώων με ενισχύσεις για παραγωγή τροφίμων τοπωνυμίας, της γαστρονομίας ως αποκλειστικό στοιχείο του πλούτου της τοπικής παραγωγής, και όχι σαν εναλλακτική του φτηνού με την παραγωγή από τις ίδιες εταιρείες που παράγουν φέτα μεγάλων ποσοτήτων λευκού τυριού πλήττοντας επί της ουσίας την κατανάλωση φέτας λόγω χαμηλής τιμής. Προστασία των αυθεντικών τροφίμων με επισημάνσεις στην ετικέτα, όπως και των παραγωγών που τα παράγουν, οικονομική διαφοροποίηση κρέατος και γάλακτος με διακριτές ποιοτικές παραμέτρους, διαφανή συστήματα που να ενισχύουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών, εξαγωγική βάση τροφίμων μοναδικότητας και υποστήριξη του ρόλου του τοπικού τρόφιμου ως κύριου στοιχείου επίδρασης στην μακροζωία και υγεία του ανθρώπου.

«Το έθνος να λυπάστε αν φορεί ένδυμα που δεν ύφανε το μαλλί του,
Ψωμί αν τρώει αλλά όχι απ' τη σοδειά του,
Κρασί αν πίνει, αλλά όχι από το πατητήρι του,
Κρέας στο πιάτο αλλά όχι απ' τα ζώα του.»

1^η Στρόγγυλη Τράπεζα: “Νέα ΚΑΠ - Προτάσεις διεξόδου της ελληνικής γεωργίας”.

«Πολιτικές, κίνητρα και προγράμματα νέων υποδομών για την ανάπτυξη του Αγροδιατροφικού τομέα στην Ήπειρο.»

Τριαντάφυλλος Αλμπάνης, Ομότιμος Καθηγητής, πρώην Πρύτανης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Ο αγροδιατροφικός τομέας στην Ήπειρο

Ο τομέας της αγροδιατροφής αποτελεί ένα σημαντικό πυλώνα της γεωργικής ανάπτυξης σε περιφερειακό επίπεδο με έμφαση στην ανάπτυξη της έρευνας, της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας. Τα παραδοσιακά προϊόντα αγροδιατροφής είναι ένας από τους σημαντικότερους εξαγωγικούς τομείς για τις ορεινές και ημιορεινές περιοχές της Ηπείρου. Σήμερα στην αγορά τροφίμων υπάρχει ανεπάρκεια στην κάλυψη από εθνικές παραγωγές όπως π.χ. στη χοιροτροφία μόνο του 20% της ζήτησης και από την πτηνοτροφία του 90% αντίστοιχα.

Υφιστάμενη κατάσταση και προβλήματα στην Ήπειρο σύμφωνα με στοιχεία που δίνουν οι επιχειρήσεις και παραγωγικές μονάδες της Ηπείρου.

Φυτική και ζωική παραγωγή

1. Την τελευταία δεκαετία η καλλιεργούμενη γη έχει μειωθεί κατά 31% (από 1.040.934 στρέμματα το 2009 σήμερα καλλιεργούνται μόνο 714.817 στρέμματα). Επίσης ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων έχει μειωθεί κατά 10.000 περίπου (μείωση 30,7%)
2. Το ζωικό κεφάλαιο που αφορά στα προβατοειδή και αιγοειδή έχει επίσης μειωθεί κατά 42 και 36% αντίστοιχα (τα προβατοειδή από 850.000 σε 466.000 ς και στις αίγες από 198.000 σε 127.000)
3. Θετική ήταν αντίστροφα η εκτροφή Βοοειδών με αύξηση 17 %., των χοίρων με 31% και των πουλερικών με 17%.
4. Υψηλό κόστος παραγωγής κτηνοτροφικών μονάδων , 30% σε ενέργεια (πετρέλαιο και ηλεκτρικό ρεύμα), 40% σε ζωοτροφές και 30% σε υγειονομική φροντίδα ζώων. Για την βιωσιμότητα των μονάδων σήμερα απαιτείται μείωση κόστους παραγωγής τουλάχιστον 30%
5. Δυστυχώς από το Ταμείο Ανάκαμψης καμία ενίσχυση δεν προβλέπεται για τις ομάδες παραγωγών ή συνεταιρισμούς παρά μόνο για μεγάλες ιδιωτικές επιχειρήσεις του τομέα.
6. Το ζήτημα για την ελληνική παραγωγή παραμένει αναγκαστικά στην ποιότητα, η οποία απαιτεί πιστοποίηση από Εθνικό φορέα και όχι από ιδιώτες.
7. Η εγκατάλειψη των κατοίκων και ιδιαίτερα των νέων οικογενειών εξελίσσεται ως πιο σημαντικότερο πρόβλημα για την Ήπειρο, με σοβαρότατες οικονομικές, κοινωνικές κι μακροπρόθεσμα εθνικές αρνητικές επιπτώσεις.

Πτηνοτροφία

1. Μεγάλα κόστη σε α) πτηνοτροφές κυρίως καλαμπόκι, σόγια και σιτάρι, β) κόστος σε ενέργεια /τριπλασιασμός μέσα δυο χρόνια και γ) αύξηση κόστους σε πρώτες ύλες
2. Λάθη και κυβερνητικές αγκυλώσεις στην διαδικασία ίδιας παραγωγής και χρήσης ενέργειας (στην παραγωγή ενέργεια όταν οι ανάγκες αλλά και οι δυνατότητες είναι μεγαλύτερες)
3. Καθυστερήσεις και γραφειοκρατία στις επιστροφές / μη έγκαιρες καταβολές των επιστρεφόμενων που απαιτούνται από την επιχείρησης

4. Σχέδια βελτίωσης με πρόβλημα στο κόστος π.χ. μέσα σε ένα χρόνο, το κόστος ενός πτηνοθαλάμου από 250.000 ανήλθε σε 350.000 Ευρώ
5. Κυβερνητικοί περιορισμοί στις ενδύσεις στα 5 εκ (μέτρο 2.1) όταν οι ανάγκες στη πράξη των επιχειρήσεων φτάνουν σε 10 εκ

Γενικές κατευθύνσεις ανάκαμψης του Πρωτογενούς Τομέα/βιομηχανίας Τροφίμων

1. Ένα νέο μοντέλο αγροτικής πολιτικής **με τον παραγωγό στο επίκεντρο**
2. **Ο αγρότης και ο κτηνοτρόφος ποτέ ξανά μόνος**, πλαισιωμένος από έναν ισχυρό μηχανισμό για στήριξη του εισοδήματος του και τη δύσκολη μετάβαση στη νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική
3. **Επανατοποθέτηση της ελληνικής αγροτικής πολιτικής σε όλη την αλυσίδα αξίας**, τον τουρισμό, την εστίαση και τη βιομηχανία τροφίμων με θεσμοθέτηση κινήτρων απορρόφησης της παραγωγής και μείωση του αθέμιτου ανταγωνισμού μέσω προηγμένης ιχνηλάτησης
4. **Δυναμική παρακολούθηση των εισαγόμενων εισροών και των εξαγωγών προϊόντων**, με διαρκές παρατηρητήριο τιμών και εξατομικευμένη στήριξη του παραγωγού σε όλα τα βήματα του. **Δημιουργία νέων αγορών.**
5. **Εγγύηση τεσσάρων πυλώνων για τους παραγωγούς και τους καταναλωτές:** ανθεκτικότητα (στην παραγωγή και το περιβάλλον), προσβασιμότητα (στα μέσα παραγωγής και την πληροφορία), ασφάλεια (για παραγωγούς και καταναλωτές) και ποιότητα (καλά τρόφιμα για όλους)
6. **Αναγέννηση της υπαίθρου** μέσω στοχευμένης ανάπτυξης υποδομών και αντιστροφή της αγροτικής εξόδου, ιδιαίτερα για τις νεότερες γενιές

Προτάσεις για την επιστροφή των ανθρώπων της υπαίθρου στην Ήπειρο

1. Δημιουργία ενοίκων συνθηκών για την επιστροφή των νέων στην Ύπαιθρο και τα χωριά.
2. Υποστήριξη της γεωργίας με νέες τεχνολογίες.
3. Παραχώρηση γεωργικών εκτάσεων / μακροχρόνια ενοικίαση εγκαταλειμμένων εκτάσεων από το κράτος
8. Προγράμματα μείωσης του κόστους παραγωγής στην Ήπειρο
9. Ενεργειακή αξιοποίηση κτηνοτροφικών αποβλήτων
10. Έμφαση στην εντατική παραγωγή ζωοτροφών και κτηνοτροφικών προϊόντων
11. Αναδιοργάνωση της γενετικής αναπαραγωγής αιγοπροβάτων/ μείωση των εισαγωγών ζωικού κεφαλαίου
12. Επαναλειτουργία σχολείων και καφενείων στα χωριά
13. Τεχνικά έργα υποδομών όπως σταύλοι και αποθήκες
14. Πρόγραμμα επιδότησης αγροτικών μηχανημάτων.
15. Υπέρβαση των ευρωπαϊκών κανόνων όταν το επιβάλει η άμεση εθνική ανάγκη και το έχει ανάγκη ο λαός, **γιατί ΧΩΡΑ χωρίς ΠΑΡΑΓΩΓΗ δεν έχει ΜΕΛΛΟΝ.**

Αντί Επιλόγου -Διαχείριση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος

1. Η προστασία της ποιότητας των χερσαίων υδάτινων πόρων κρίνεται μείζονος σημασίας για την ποιότητα των αποθεμάτων γλυκού νερού και **χρήζει συνεχούς παρακολούθησης και μέτρων προστασίας.**
2. **Οι εδαφικοί πόροι αποτελούν ουσιώδη πηγή της γεωργικής παραγωγής.**
2. **Ανάπτυξη εθνικού δικτύου μετρήσεων** και συνεχούς καταγραφής των παραμέτρων ποιότητας των υδατικών και εδαφικών πόρων,
3. **Επέκταση των συστημάτων επεξεργασίας αστικών υγρών** αποβλήτων σε όλους τους οικισμούς της χώρας,
4. Μέτρα προστασίας των υδατικών αποθεμάτων νερού άρδευσης και ιχθυοκαλλιεργειών από ρυπογόνες δραστηριότητες,

5. Εξυγίανση των υγρών αποβλήτων που καταλήγουν σε **υδατοπρομήθειες νερού άρδευσης**,
6. Αποκατάσταση όλων των χώρων υγειονομικής ταφής στερεών αποβλήτων που είναι ακόμη σε λειτουργία ή έχουν εγκαταλειφθεί,
7. *Οργάνωση κεντρικών υποδομών σε κάθε περιφέρεια για τη συγκέντρωση και ασφαλή διαχείριση τοξικών και επικίνδυνων χημικών ενώσεων* από εργαστήρια και βιομηχανίες.

Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) της ΕΕ για την περίοδο 2023–2027

Δημήτρης Σάββας, Κοσμήτορας Σχολής Επιστημών Φυτών, Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) της ΕΕ για την περίοδο 2023–2027 αποτελεί μια βαθιά μεταρρύθμιση που καλείται να απαντήσει στις σύγχρονες προκλήσεις του αγροδιατροφικού τομέα. Σε μια εποχή πολλαπλών κρίσεων –από την κλιματική αλλαγή και την επισιτιστική ασφάλεια, έως την ανάγκη πράσινης μετάβασης και ενδυνάμωσης των αγροτικών περιοχών– η ΚΑΠ συνδέεται πλέον στενά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τις στρατηγικές «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» και «Βιοποικιλότητα 2030».

Η νέα ΚΑΠ φέρνει στο επίκεντρο:

- Περιβαλλοντικές δράσεις: Το 40% του προϋπολογισμού δεσμεύεται για μέτρα που στηρίζουν το κλίμα και τη βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων. Ενθαρρύνονται πρακτικές όπως η βιολογική γεωργία, η μείωση φυτοφαρμάκων και λιπασμάτων, η προστασία εδαφών και υδάτων.
- Καινοτομία & Ψηφιοποίηση: Καθοριστικός παράγοντας για τη βιωσιμότητα της ελληνικής γεωργίας είναι η ενίσχυση της έρευνας, της καινοτομίας και της ψηφιακής μετάβασης. Η νέα ΚΑΠ εισάγει εγκάρσιο στόχο για την ενίσχυση της γνώσης και προτείνει νέα εργαλεία για την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών προς τους παραγωγούς.
- Αποκεντρωμένη εφαρμογή & Στρατηγικά Σχέδια: Για πρώτη φορά, η ευθύνη για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την παρακολούθηση μεταφέρεται στα κράτη-μέλη μέσω εθνικών Στρατηγικών Σχεδίων, δίνοντας ευκαιρία για στοχευμένες πολιτικές που ανταποκρίνονται στις τοπικές ιδιαιτερότητες.

Σημεία-κλειδιά για την ελληνική στρατηγική

Η χώρα μας καλείται να αξιοποιήσει τα €19,4 δισ. της περιόδου 2021–2027 με έμφαση:

- Στη δίκαιη κατανομή ενισχύσεων, ώστε να στηριχθούν οι μικρές και μεσαίες εκμεταλλεύσεις που αποτελούν τη ραχοκοκαλιά της υπαίθρου.
- Στην πράσινη μετάβαση, που απαιτεί κατάρτιση των παραγωγών σε νέες τεχνολογίες και βελτίωση του συστήματος γεωργικών συμβουλών, το οποίο παραμένει ανεπαρκές εδώ και δεκαετίες.
- Στη δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων διαχείρισης κινδύνου, απαραίτητων για να μετριαστούν οι επιπτώσεις ακραίων καιρικών φαινομένων και η αστάθεια τιμών.
- Στην οργάνωση και συνεργασία παραγωγών, ενίσχυση των Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών και στήριξη κλάδων όπως η κτηνοτροφία που πλήττονται από υψηλό κόστος ζωοτροφών και εξάρτηση από εισαγωγές.

Ενίσχυση Συνεργειών και Δικτύωσης

Ιδιαίτερη σημασία για την επιτυχία του νέου αναπτυξιακού μοντέλου έχει η δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ αγροτών, ερευνητικών φορέων, πανεπιστημίων και

ιδιωτικού τομέα. Η ανάπτυξη ζωντανών συνεργειών και η ανταλλαγή τεχνογνωσίας μπορούν να συμβάλουν καθοριστικά στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην παραγωγή και στην επίλυση διαρθρωτικών προβλημάτων του κλάδου. Παράλληλα, η εξωστρέφεια παραμένει ζητούμενο: η ανάδειξη της ποιότητας των ελληνικών προϊόντων στις διεθνείς αγορές και η στήριξη των εξαγωγών αποτελούν ουσιαστικό πυλώνα για την αύξηση της προστιθέμενης αξίας και τη βελτίωση του εισοδήματος των παραγωγών.

Η συνεχής επιμόρφωση και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού πρέπει να είναι προτεραιότητα. Η βιωσιμότητα της ελληνικής γεωργίας απαιτεί νέες γενιές παραγωγών, καταρτισμένους και ανοιχτούς στην καινοτομία. Η σύσταση ενός σύγχρονου, λειτουργικού συστήματος γεωργικών συμβουλών και η υιοθέτηση «έξυπνης γεωργίας» μπορούν να θωρακίσουν τις εκμεταλλεύσεις απέναντι στις κλιματικές, οικονομικές και διεθνείς πιέσεις.

Ήπειρος και Νέα ΚΑΠ

Ειδικά για την Ήπειρο, η νέα ΚΑΠ θα πρέπει να αξιοποιηθεί για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της Περιφέρειας και την σύνδεσή τους με την έρευνα και την καινοτομία. Η Περιφέρεια Ηπείρου έχει ισχυρές επιχειρήσεις στον τομέα της κτηνοτροφίας με ισχυρά brand names. Η κτηνοτροφική παραγωγή είναι ένας τομέας στον οποίο η Ήπειρος έχει συγκριτικό πλεονέκτημα αλλά για την διατήρηση και ενίσχυση της βιωσιμότητάς του είναι αναγκαίο να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην καινοτομία και την ενίσχυση των υποδομών.

Δεν θα αναφερθώ όμως περισσότερο στην ζωική παραγωγή καθώς είναι εκτός του γνωστικού μου αντικειμένου. Θα ήθελα όμως να κάνω ορισμένες σύντομες επισημάνσεις για την Φυτική Παραγωγή η οποία σε γενικές γραμμές υστερεί και έχει ανάγκη από ιδιαίτερη στήριξη στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ. Η Ήπειρος διαθέτει μία πεδινή ζώνη στις περιφερειακές ενότητες Άρτας και Πρέβεζας με ήπιο κλίμα και γόνιμα εδάφη η οποία όμως δεν αξιοποιείται επαρκώς. Αν εξαιρέσει κανείς την καλλιέργεια ακτινιδίων η οποία δείχνει έναν δυναμισμό, οι υπόλοιποι κλάδοι της Φυτικής Παραγωγής, όπως η καλλιέργεια εσπεριδοειδών και κηπευτικών, ιδιαίτερα των κηπευτικών θερμοκηπίου, υστερούν σημαντικά σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες αλλά και με τις δυνατότητες της περιοχής. Βασική αδυναμία είναι η έλλειψη εκσυγχρονισμού και προσαρμογής στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς καθώς και η επιμονή σε παρωχημένες πρακτικές καλλιέργειας. Ο μικρός κλήρος και ο σημαντικός αριθμός εκμεταλλεύσεων με ιδιοκτήτες που δεν είναι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες είναι οι βασικότεροι λόγοι για αυτή την υστέρηση. Για παράδειγμα στον κλάδο της θερμοκηπιακής παραγωγής η Πρέβεζα, η οποία από παλαιότερα λογιζόταν ως ένα από τα σημαντικά κέντρα εκτός εποχής κηπευτικών παραμένει προσκολλημένη στα παλαιού τύπου θερμοκήπια χαμηλού ύψους και χαμηλής τεχνολογίας με απουσία εξοπλισμού για έλεγχο του εσωτερικού τους μικροκλίματος. Απουσιάζουν σχεδόν πλήρως οι θερμοκηπιακές μονάδες με σύγχρονο εξοπλισμό ελέγχου του κλίματος, υδροπονία, και νέες τεχνολογίες αξιοποίησης εναλλακτικών μορφών ενέργειας (συμπαράγωγή, γεωθερμία) που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως υποδείγματα για τον εκσυγχρονισμό του κλάδου σε όλη την Περιφέρεια. Στο πλαίσιο της νέας ΚΑΠ κρίνεται απολύτως αναγκαία η υποστήριξη του κλάδου των θερμοκηπιακών καλλιεργειών στην Ήπειρο και ιδιαίτερα στην Περιφερειακή Ενότητα της Πρέβεζας, ώστε να σταματήσει η συρρίκνωσή του και η απαξίωσή του.

Νέες δυναμικές θερμοκηπιακές καλλιέργειες, όπως η φράουλα, έχουν διαφύγει τελείως από τα ραντάρ της Περιφέρειας με αποτέλεσμα το κενό να έρχονται να το καλύψουν άλλες δυναμικές μονάδες από άλλες περιφέρειες. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η καλλιέργεια φράουλας στα ορεινά του Μετσόβου από καλλιεργητές του νομού Ηλείας.

Σημειώνεται επίσης ότι ακόμη και σε κλάδους με μεγαλύτερο δυναμισμό, όπως η καλλιέργεια του ακτινιδίου, είναι αναγκαία η υποστήριξη της δημιουργίας κατάλληλων

υποδομών μέσω της νέας ΚΑΠ, με πρώτη προτεραιότητα τα συσκευαστήρια και τους θαλάμους μακροχρόνιας συντήρησης. Ο στόχος της δημιουργίας υποδομών μετασυλλεκτικής συντήρησης και συσκευασίας είναι να μην πωλείται το προϊόν στο χωράφι σε χαμηλές τιμές, αλλά να αποκτά σημαντική προστιθέμενη αξία και να παρέχει υψηλότερα εισοδήματα στους παραγωγούς. Για την διευκόλυνση της δημιουργίας υποδομών αποθήκευσης και συσκευασίας θα πρέπει να ενθαρρυνθούν οι μικρότεροι παραγωγοί να οργανωθούν σε ομάδες παραγωγών.

Συμπερασματικά

Η Νέα ΚΑΠ μπορεί να αποτελέσει μοχλό για ένα ανθεκτικό, πράσινο και ανταγωνιστικό αγροδιατροφικό μοντέλο, υπό την προϋπόθεση ότι θα υπάρξει συντονισμένη χάραξη πολιτικών, αξιοποίηση της τεχνολογίας και ενίσχυση των παραγωγών με κατάλληλη γνώση και πόρους.

Η διασφάλιση μιας δίκαιης και βιώσιμης μετάβασης απαιτεί στρατηγικές συνέργειες όλων των εμπλεκόμενων: πολιτείας, πανεπιστημίων, ερευνητικών φορέων και παραγωγικών οργανώσεων.

Συνοψίζοντας για την Ήπειρο, η νέα ΚΑΠ θα πρέπει να αποτελέσει μία ευκαιρία για την Ήπειρο, αφενός να εδραιώσει την θέση της σε κλάδους στους οποίους έχει ήδη καλές επιδόσεις, όπως η κτηνοτροφία και τα ακτινίδια, και αφετέρου να αντιστρέψει την πορεία συρρίκνωσης κλάδων που η πορεία τους είναι κατώτερη των προσδοκιών με βάση τα εδαφοκλιματικά δεδομένα της περιοχής, όπως τα θερμοκήπια και η καλλιέργεια εσπεριδοειδών. Συνιστάται επίσης η διερεύνηση της δυνατότητας υιοθέτησης νέων δυναμικών καλλιεργειών, όπως η φράουλα, το σπαράγγι, κ.λπ..

“Η Νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (Νέα ΚΑΠ)”

Δημήτριος Παναγιώτου, Αν. Καθηγητής, Τμήμα Οικονομικών Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Η Νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική (Νέα ΚΑΠ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περίοδο 2023-2027 εστιάζει στη βιωσιμότητα, την καινοτομία και την ψηφιακή μετάβαση, με σημαντικές επιπτώσεις για την ελληνική γεωργία. Οι κύριες προτάσεις για τη διεξοδο του ελληνικού αγροτικού τομέα στο πλαίσιο της Νέας ΚΑΠ περιλαμβάνουν:

1. Βιώσιμη Γεωργία & Περιβαλλοντική Προστασία

- **Εφαρμογή πράσινων μέτρων:** Κίνητρα για αγροτικές πρακτικές που μειώνουν τις εκπομπές CO₂ (π.χ. οργανική γεωργία, αλιπαγής).
- **Διαχείριση υδάτων:** Επενδύσεις σε σύγχρονα συστήματα άρδευσης (σταγονόραση) για την αντιμετώπιση της ξηρασίας.
- **Διατήρηση βιοποικιλότητας:** Χρήση αυτόχθονων ποικιλιών και προστασία τοπικών οικοσυστημάτων.

2. Ψηφιακή Μετάβαση

- **Αγροτεχνολογία (AgriTech):** Εφαρμογή drones, IoT και big data για ακριβή γεωργία (precision farming), μείωση κόστους και αύξηση παραγωγικότητας.
- **Ψηφιακή πλατφόρμες:** Δημιουργήσεις πλατφορμών για άμεση σύνδεση αγροτών με αγορές (e-commerce).

3. Αξιοποίηση Ευρωπαϊκών Ταμείων

- **Επιχειρηματικότητα & Πρόσθετη Αξία:** Υποστήριξη επενδύσεων σε μεταποίηση αγροτικών προϊόντων (π.χ. βιομηχανία ελαιόλαδου, τυροκομία) και προώθηση εξαγωγών.
- **Επαγγελματική Κατάρτιση:** Εκπαίδευση αγροτών σε νέες τεχνολογίες και βιώσιμες πρακτικές

4. Ενίσχυση των Νέων Αγροτών

- **Χρηματοδοτικά κίνητρα:** Επιδοτήσεις για νέους αγρότες (<40 ετών) και διευκόλυνση πρόσβασης σε γη.
- **Συλλογικές δράσεις:** Προώθηση συνεταιρισμών για κοινόχρηστη χρήση μηχανημάτων και εξαγωγικές συμμαχίες.

5. Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή

- **Έρευνα & Καινοτομία:** Συνεργασία με αγροτικά πανεπιστήμια για ανθεκτικές ποικιλίες (π.χ. ξηρανθεκτική ελιά).

6. Ενίσχυση της Αγροτικής Κοινωνίας

- **Αγροτουρισμός:** Ανάπτυξη πολυδύναμων εκμεταλλεύσεων που συνδυάζουν παραγωγή με τουριστικές δραστηριότητες.
- **Τοπικά Προϊόντα & ΠΟΠ:** Προώθηση προϊόντων με γεωγραφική ένδειξη (π.χ. φέτα, μαστίχα Χίου) στην εσωτερική και διεθνή αγορά.

“Μη-στοχευμένη Ανάλυση και Suspect Screening: Νέοι Ορίζοντες στην Ανίχνευση Υπολειμμάτων Φυτοφαρμάκων”

Δημήτριος Γκουντούρας, M.Sc.- Χημείας, Ερευνητής Ομάδας EnviAgroFood-MS

Περίληψη

Η παρούσα εργασία εξετάζει τις προκλήσεις και τις δυνατότητες που προκύπτουν από την εφαρμογή προηγμένων τεχνικών μη-στοχευμένης ανάλυσης και σάρωσης ύποπτων ενώσεων (suspect screening) στην ανίχνευση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων σε τρόφιμα. Οι νέες αυτές μέθοδοι αποτελούν κρίσιμη επέκταση στην παραδοσιακή στοχευμένη ανάλυση, διευρύνοντας το φάσμα ανιχνεύσιμων ενώσεων και προσφέροντας ένα πιο ολοκληρωμένη στρατηγική για την αξιολόγηση της ασφάλειας τροφίμων και τη συμμόρφωση με τις ευρωπαϊκές απαιτήσεις.

Εισαγωγή

Η χρήση φυτοφαρμάκων παραμένει βασική προϋπόθεση για την επίτευξη υψηλών γεωργικών αποδόσεων και την προστασία της φυτικής παραγωγής από διάφορους κινδύνους. Ωστόσο, τα υπολείμματα φυτοφαρμάκων που παραμένουν στα τρόφιμα εγείρουν ζητήματα ασφάλειας και δημόσιας υγείας. Η στοχευμένη ανάλυση, αν και εξαιρετικά αποτελεσματική για τον εντοπισμό γνωστών ενώσεων, περιορίζεται από την ανάγκη του εκ των προτέρων καθορισμού των προς ανάλυση ενώσεων.

Νέες Προσεγγίσεις στην Ανίχνευση Υπολειμμάτων

Η μη-στοχευμένη ανάλυση επιτρέπει την ευρεία διερεύνηση «αγνώστων» ενώσεων χωρίς προηγούμενη γνώση για την παρουσία του ή/και την ταυτότητά τους, αξιοποιώντας τις δυνατότητες της φασματομετρίας μάζας υψηλής διακριτικής ικανότητας (HRMS). Η

προσέγγιση σάρωσης ύποπτων ενώσεων εστιάζει σε ευρείες βάσεις δεδομένων πιθανών ενώσεων (δραστικών ουσιών, προϊόντων μετατροπής και προϊόντων διάσπασης), διευρύνοντας το φάσμα ελέγχου με πιο διαχειρίσιμο τρόπο. Οι μέθοδοι αυτές βασίζονται στην υψηλή διακριτική ικανότητα των οργανολογιών και την επεξεργασία μεγάλου όγκου δεδομένων μάζας.

Εφαρμογή και Αποτελέσματα

Στο πλαίσιο πρόσφατων δημοσιευμένων εργασιών της ερευνητικής ομάδας Envi-Agro-Food-MS, εφαρμόστηκε συνδυασμός στοχευμένης ανάλυσης και σάρωσης ύποπτων ενώσεων σε φρούτα και λαχανικά που κυκλοφορούν στην ελληνική αγορά. Στα δείγματα φρούτων, η στοχευμένη ανάλυση για 30 φυτοφάρμακα επιβεβαίωσε τη συμμόρφωση με τα ευρωπαϊκά ανώτατα όρια υπολειμμάτων (MRLs). Ωστόσο, η σάρωση ύποπτων ενώσεων αποκάλυψε την παρουσία 22 επιπλέον εώσεων, μη εντοπίσιμων με τις παραδοσιακές μεθόδους. Αντίστοιχα, σε δείγματα λαχανικών, η στοχευμένη ανάλυση επιβεβαίωσε τη συμμόρφωση με τα όρια ασφαλείας για την πλειονότητα των περιπτώσεων, ενώ η σάρωση ύποπτων ενώσεων εντόπισε 16 επιπλών ενώσεις, προσφέροντας πλήρη χημικό προφίλ των δειγμάτων.

Τα αποτελέσματα καταδεικνύουν τη σημασία της συνδυαστικής εφαρμογής νέων και κλασικών μεθόδων για την έγκαιρη ανίχνευση υπολειμμάτων, την ενίσχυση της ασφάλειας τροφίμων και τη συμμόρφωση με τις αυστηρές ευρωπαϊκές οδηγίες (SANTE). Επιπλέον, οι πληροφορίες αυτές υποστηρίζουν τους παραγωγούς στη βελτίωση των πρακτικών φυτοπροστασίας, συμβάλλουν στη διατήρηση της αξιοπιστίας των εγχώριων προϊόντων και προσφέρουν στους καταναλωτές μεγαλύτερη διαφάνεια ως προς την ποιότητα των τροφίμων.

Συμπεράσματα

Η ενσωμάτωση της HRMS τεχνολογίας, σε συνδυασμό με σάρωση ύποπτων ενώσεων και μη-στοχευμένη ανάλυση, προσφέρει νέες δυνατότητες στην παρακολούθηση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων. Η προσέγγιση αυτή επιτρέπει την αναδρομική ανάλυση δεδομένων, την έγκαιρη ανίχνευση ρύπων και τη στήριξη στρατηγικών βιώσιμης γεωργικής παραγωγής. Αποτελεί πλέον αναπόσπαστο εργαλείο για την επιστημονική τεκμηρίωση της ασφάλειας τροφίμων και τη συμμόρφωση με τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρέμβαση στη συζήτηση

Γεωργίος Παπάζης, Γεωπόνος, Επιχείρησης εμπορίας εφοδίων, Ιωάννινα

Συγχαρητήρια στην Οργανωτική Επιτροπή για την πρωτοβουλία διοργάνωσης της Ημερίδας με θέμα «Διέξοδοι στα Αδιέξοδα του Πρωτογενούς Τομέα Παραγωγής». Η αξία της είναι μεγάλη ιδιαίτερα τώρα που όλα δείχνουν πως σταδιακά έχουν επέλθει μεγάλες αλλαγές και έχουν ανατρέψει σε πολύ μεγάλο βαθμό ότι γνωρίζαμε σε σχέση με την παραδοσιακή γεωργία.

Οι συνάδελφοι γεωπόνοι στα καταστήματα γεωργικών εφοδίων είναι οι πρώτοι που παίρνουν σε καθημερινή βάση τα μηνύματα σε σχέση με τα θέματα που απασχολούν τους αγρότες. Γενικά ισχύει πως όταν οι δουλειές των παραγωγών πηγαίνουν καλά ο αγροτικός χώρος διευρύνεται και αρκετά επαγγέλματα γύρω τους, μεταξύ αυτών και των γεωπόνων, ευνοούνται. Ενώ όταν στον αγροτικό τομέα δεν βγαίνει μεροκάματο το αρνητικό κλίμα μεταδίδεται ευρύτερα, με μεγάλη ταχύτητα, αθόρυβα και με συνοπτικές διαδικασίες.

Η αγροτική οικονομία της περιοχής μας (με εξαίρεση τον κλάδο της πτηνοτροφίας που βρίσκεται σε καλό δρόμο) απειλείται με κατάρρευση. Είναι ενδεικτικά τα τελευταία (2020) στατιστικά στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ όπου δείχνουν μέσω της ηλικιακής σύνθεσης του αγροτικού πληθυσμού της Ηπείρου το δυσοίωνα μέλλον της γεωργίας στην περιοχή μας.

Η Γεωργία σε ελεύθερη πτώση !

Τα μισά χωράφια ακαλλιέργητα.

Οι νέοι αγρότες ελάχιστοι, τα κίνητρα για την επιλογή του επαγγέλματος ισχνά και οι δυσκολίες μεγάλες. Πολλές παλιές αγροτικές εκμεταλλεύσεις εγκαταλείπονται λόγω γήρανσης των καλλιεργητών ή ως ασύμφορες.

Για παράδειγμα:

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ	Η ΑΜΕΣΗ ΑΠΟΚΡΙΣΗ
Δεν λύνεται το πρόβλημα με τα αγριογούρουνα	σπέρνονται τα μισά χωράφια με καλαμπόκι, μηδική κ.α.
Δεν φτάνει το νερό για πότισμα	ποτιστικά χωράφια με αρδευτικό δίκτυο στην πράξη γίνονται ξερικά.
Χαμηλώνει η τιμή στο γάλα	πουλιόνται τα κοπάδια
Δεν ενδιαφέρεται η κοινωνία μας για το τοπικό αγροτικό προϊόν	ένας ακόμα λόγος να χαθούν θέσεις εργασίας στον τόπο μας.
Δεν έχουν επικοινωνηθεί τα σπουδαία προϊόντα που παράγει ο τόπος μας	σταματά την καλλιέργεια πχ της πατάτας ο παραγωγός της Χρυσοβίτσας
Μειώνονται οι τοπικές καλλιέργειες	μειώνεται η τροφή για τα πουλιά και τα άγρια ζώα της περιοχής μας ενώ παράλληλα αυξάνει το CO ₂ για την μεταφορά προϊόντων από μακρινές περιοχές. Άραγε μπορούν να γίνουν τα Γιάννενα κλιματικά ουδέτερη πόλη;
Δεν υπάρχει ο χάρτης των τοπικών προϊόντων ¹	χάνεται ο καταναλωτής
Οργανωτικές, λειτουργικές αδυναμίες σε συνδυασμό με ελλείψεις υποδομές στη διακίνηση των αγροτικών προϊόντων (λαϊκές, συνεταιρισμοί, δημοπρατήριο)	δυσκολεύει η πώληση των τοπικών αγροτικών προϊόντων από τον ισχυρό ανταγωνισμό που δέχονται από τις κεντρικές προμήθειες των εφοδιαστικών αλυσίδων.

Δύο Γεωπονικά καταστήματα έκλεισαν το 2024.

Μα η κύρια καλλιεργούμενη ποικιλία αμπελιού Ντεμπίνα στο δήμο Ζίτσας, διακρίθηκε στα ημιαφρώδη κρασιά της Ελλάδας με το Χρυσό των Χρυσών που πήρε αμπελουργός της περιοχής μας στον 25ο διαγωνισμό «Thessaloniki Wine & Spirits Trophy 2025»².

Μα η πατάτα Χρυσοβίτσας³, τα κηπευτικά μας, τα κτηνοτροφικά μας προϊόντα είναι πολύ καλά. Και η Γεωπονική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων μπορεί μα και όλη η τοπική κοινωνία (Πολιτεία, Περιφέρεια, Δήμοι, Πανεπιστήμιο, Αγρότες, Επαγγελματίες, Επιστήμονες, Καταναλωτές) μαζί πρέπει να σκύψουμε σοβαρά στο πρόβλημα για να επιτευχθεί ανάκαμψη της γεωργίας στην περιφέρεια μας.

1. <https://gpapazis.blogspot.com/2023/11/blog-post.html>
2. <https://epirusgate.gr/oinopoiia-kitas-ena-apo-ta-koryfaia-krasia-gia-to-2025-to-roze-imiafrodes-fysis-gimoro/>
3. <https://gpapazis.blogspot.com/2013/11/blog-post.html>

2^η Στρόγγυλη Τράπεζα: “ Προτάσεις διεξόδου της Ζωικής παραγωγής και των Ιχθυοκαλλιεργειών”.

**«Το Συνεταιριστικό Κίνημα στην Αγροδιατροφή
Αριστείδης Κασσής, Αντιδήμαρχος Ιωαννινών και Αντιπρόεδρος Α.Π.Σ. Ιωαννίνων
«ΠΙΝΔΟΣ»**

Στην Ευρώπη το 80% της Αγροδιατροφής περνά μέσα από τους Συνεταιρισμούς
Στην Ελλάδα μόνο το 30% της Αγροδιατροφής περνά μέσα από τους Συνεταιρισμούς

Γιατί όμως η ανάπτυξη της πρωτογενούς παραγωγής περνάει μέσα από τους Συνεταιρισμούς?

- Ο Συνεταιρισμός ενδιαφέρεται για την ανάπτυξη της πρωτογενούς παραγωγής
- Ο Συνεταιρισμός διασφαλίζει το εισόδημα του παραγωγού
- Ο Συνεταιρισμός οργανώνει τα στάδια παραγωγής και μειώνει το κόστος αυτής
- Ο Συνεταιρισμός οργανώνει τη διάθεση του προϊόντος, παρακολουθεί τις εξελίξεις και προσδίδει υπεραξία στο προϊόν.
- Ο Συνεταιρισμός ενδιαφέρεται για το περιβάλλον και την κοινωνική της περιοχής που δραστηριοποιείται.
- Ο συνεταιρισμός λειτουργεί με διαφάνεια

Όλα τα παραπάνω δεν μπορούν να γίνουν μεμονωμένα από τον εκάστοτε παραγωγό, ανώ επίσης δεν μπορούν να γίνουν από ιδιωτικές επιχειρήσεις γιατί αυτές στοχεύουν αποκλειστικά στην κερδοφορία.

Ένα παράδειγμα πρότυπου Συνεταιρισμού στην Πτηνοτροφία έχουμε στα Γιάννενα, τον ΑΓΡΟΤΙΚΟ ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΟ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ Η ΠΙΝΔΟΣ.

Η ΠΙΝΔΟΣ ιδρύθηκε το 1958 από 7 παραγωγούς.

Ανέπτυξε την πτηνοτροφία στο Νομό Ιωαννίνων και σήμερα έχει 570 παραγωγούς, εκτρέφοντας 50 εκατομμύρια κοτόπουλα το χρόνο, έχοντας κύκλο εργασιών 400 εκατ. € και είναι μια κερδοφόρα επιχείρηση κάθε χρόνο στηρίζοντας τα εισοδήματα των παραγωγών και βοηθάει τους παραγωγούς να επενδύουν και να βελτιώνουν συνεχώς την επιχείρησή τους. Μέσω αυτής της ανάπτυξης, σήμερα έχουμε πολλούς νέους που ασχολούνται με την πτηνοτροφία (4^η γενιά) οι οποίοι βλέπουν τις προοπτικές και βιώσιμο μέλλον και ασχολούνται ενεργά.

Η ΠΙΝΔΟΣ, εφαρμόζει κανονισμό παραγωγής και παρεμβαίνει σέ όλα τα στάδια της παραγωγής με στόχο το βέλτιστο αποτέλεσμα για το Συνεταιρισμό και τον παραγωγό.

Διαθέτει 18 υποκαταστήματα διανομής, κατήργησε τους μεσάζοντες και απευθύνεται απευθείας σε 8.000 σημεία πώλησης, δημιουργώντας υπεραξίες στα προϊόντα της προς όφελος των παραγωγών.

Η ΠΙΝΔΟΣ επένδυσε στο περιβάλλον δημιουργώντας:

- Μονάδα βιολογικού καθαρισμού
- Αδρανοποίησης αποβλήτων πτηνοσφαγείου
- Αδρανοποίησης νεκρών πτηνών
- Επεξεργασίας πτηνοτροφικών αποβλήτων (κουτσουλιά)
- Εγκαταστάσεις φωτοβολταϊκών για αυτοπαραγωγή ενέργειας (net metering)

Η ΠΙΝΔΟΣ, μεταφέρει εισοδήματα από όλη την Ελλάδα και το εξωτερικό στην τοπική κοινωνία, ενώ ενισχύει την τοπική κοινωνία με δράσεις, χορηγίες κλπ.

Δημιουργεί συνεχώς νέες θέσεις εργασίας και σήμερα απασχολεί 1.400 άτομα στις εγκαταστάσεις της.

Τέλος, η ΠΙΝΔΟΣ έχει δημιουργήσει ένα τεράστιο οικοδόμημα στο οποίο ανήκει στους 570 παραγωγούς.

Για να έχουν προοπτική οι Συνεταιρισμοί και οι Συνεταιριστικές οργανώσεις θα πρέπει η πολιτεία να δώσει κίνητρα στους συνεταιρισμούς και τα μέλη τους γιατί οι οργανώσεις των αγροτών – παραγωγών σε Συνεταιρισμούς συμφέρει και την πολιτεία. Μέσα από τους Συνεταιρισμούς αποφεύγεται η παραοικονομία, η φοροδιαφυγή και ενισχύεται η εγχώρια παραγωγή.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

Η πολιτεία θα πρέπει να χαράξει εθνική στρατηγική για κάθε προϊόν για τις δυνατότητες παραγωγής και ανάπτυξης του.

Ειδικά για την πτηνοτροφία η οποία στη χώρα μας έχει αυτάρκεια 75% και μεγάλες δυνατότητες εξαγωγικού προσανατολισμού (μακράν τη μεγαλύτερη έναντι οποιοδήποτε άλλου προϊόντος από κρέας) και στην οποία απασχολούνται 15.000 άτομα απαιτούνται:

- Νομοθετικές και περιβαλλοντικές παρεμβάσεις για την διασφάλιση της παραγωγής.
- Δημιουργία εξειδικευμένων διευθύνσεων για την υποστήριξη και ανάπτυξη του κάθε κλάδου
- Ενίσχυση των επενδύσεων για την ανάπτυξη του κλάδου της πτηνοτροφίας
- Σύνδεση των πανεπιστημίων και σπουδών με την παραγωγή και το τελικό προϊόν

«ΧΟΙΡΙΝΟ ΚΡΕΑΣ: Προβλήματα στην παραγωγή και προτάσεις διεξόδου»

Ειρήνη Κητσιούλη, «Χοιρινά Ηπείρου - ΒΕΡΓΟΣ» Χημικός, Δρ. Βιοχημείας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων & Δρ. Βιολογικών Επιστημών Πανεπιστημίου Victor Segalen Bordeaux-2, Γαλλίας

Η **πορεία των εισαγωγών** χοιρινού κρέατος αποτελεί έναν δείκτη της συνεχούς υποχώρησης της εγχώριας παραγωγής

Κύριες Αιτίες στα Αδιέξοδα του Κλάδου

1. **Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ):** Ευνοεί τις εισαγωγές ΕΕ, δημιουργώντας ανισόρροπη ανταγωνιστικότητα.
2. **Υψηλό Κόστος Ζωοτροφών:** Καταλαμβάνει έως και το 70% του συνολικού κόστους παραγωγής, με τιμές 20-30% υψηλότερες σε σύγκριση με την ΕΕ.
3. **Αυξημένο Ενεργειακό Κόστος:** Υπερδιπλασιάστηκε μετά το 2020, επιβαρύνοντας σημαντικά τις επιχειρήσεις.
4. **Ακαδημαϊκή αποσύνδεση:** Εκπαίδευση & Έρευνα χωρίς εφαρμόσιμα αποτελέσματα, χωρίς χρηματοοικονομικά κριτήρια.
5. **Ακριβά Κτηνιατρικά Φάρμακα:** Υψηλότερο κόστος σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.
6. **Περιορισμένη Αξιοποίηση Υποπροϊόντων:** Διαφορετικές διατροφικές συνήθειες σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές αγορές.
7. **Μειωμένη Παραγωγικότητα:** Λόγω θερμότερων κλιματολογικών συνθηκών.
8. **Αύξηση Εργατικού Κόστους:** Συνεχής αύξηση χωρίς ανάλογη αύξηση της παραγωγικότητας.
9. **Κόστος Διασφάλισης Ποιότητας:** Επιπλέον οικονομικό βάρος για την εφαρμογή ποιοτικών προτύπων.
10. **Δημογραφικό Πρόβλημα:** Απογήρανση των αγροτών και έλλειψη νέων επενδυτών λόγω χαμηλής κερδοφορίας και δυσμενών συνθηκών.
11. **Ψηφιακή Μετάβαση:** Επιπλέον κόστος εξειδικευμένου προσωπικού.
12. **Παράνομες Ελληνοποιήσεις:** Ελληνοποίηση εισαγόμενου χοιρινού, με καταναλωτές να πιστεύουν λανθασμένα ότι αγοράζουν ελληνικό προϊόν.
13. **Έλλειψη Εθνικής Στρατηγικής: Απουσία ισχυρού εθνικού brand και ολιστικής προσέγγισης για την προώθηση της εγχώριας παραγωγής.**

Εννέα (9) Προτάσεις Διεξόδου

1. **Ενέργεια**
 - **Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας** (Χρήση ηλιακών συστημ., βιοαερίου από κοπριά για αυτοκατανάλωση)
 - **Αύξηση των κρατικών Επιδοτήσεων για την Ενέργεια**
2. **Ζωοτροφές**
 - **Αύξηση της Καλλιέργειας δημητριακών**
 - **Εκμετάλλευση παραπροϊόντων** (π.χ. υπολείμματα ελαιοτριβείων)
 - **Παράκαμψη μεγάλων εμπορικών εταιρειών ζωοτροφών** με ομαδικές αγορές από πηγές πρώτων υλών για μείωση κόστους (σιτάρι, κριθάρι, σόγια) χωρίς μεσάζοντες, μειώνοντας το κόστος κατά 15-20%.

3. Κτηνιατρικά Φάρμακα

- **Ελευθερία Εισαγωγών από ΕΕ** (Εφαρμογή του Κανονισμού 2019/6 για ελεύθερη εμπορία κτηνιατρικών φαρμάκων)
- **Συλλογικές Αγορές** από άλλες χώρες της ΕΕ για χαμηλότερες τιμές

4. Κλιματική Προσαρμογή

- **Επιλογή ανθεκτικών φυλών** – Διασταυρώσεις για αντοχή σε υψηλές θερμοκρασίες
- **Εκσυγχρονισμός μονάδων** – Βελτίωση συνθηκών διαβίωσης για μείωση στρες

5. Χρηματοοικονομική Στήριξη & Απλούστευση Διαδικασιών

- **Γρήγορη & Εύκολη Πρόσβαση σε Επιδοτήσεις** με προκαταβολή κονδυλίων
- **Ενίσχυση με Αγροτικά Ταμεία** για άμεση χρηματοδότηση μέσω συνεταιριστικών τραπεζών
- **Διαγραφές παλαιών οφειλών** της περιόδου της οικονομικής κρίσης του 2010 για καθαρή επανεκκίνηση

6. Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, Έρευνα και Καινοτομία. Εφαρμοσμένα Προγράμματα για σύνδεση της εκπαίδευσης και της έρευνας με τις πρακτικές ανάγκες των παραγωγών με εστίαση σε λύσεις με άμεση οικονομική επίδραση

7. Ανάδειξη της Αξίας του Ελληνικού Χοιρινού - Εθνικό Branding & Πιστοποιήσεις

- Δημιουργία ελκυστικού εθνικού λογότυπου (π.χ. "Greek Premium Pork")
- Τοπικές γεωγραφικές ενδείξεις (ΠΟΠ) για διαφοροποίηση (π.χ. Χοιρινό Θεσσαλίας)
- Στρατηγική Προώθησης με Κεντρικές διαφημιστικές καμπάνιες με κρατική στήριξη

Επικέντρωση σε ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τρόπους εκτροφής, περιβάλλον εκτροφής
Οφέλη: +20% σε τιμή πώλησης

8. Στήριξη από την Τοπική Αυτοδιοίκηση

- Παράκαμψη των κοινοτικών απαγορεύσεων με ενισχύσεις μέσω της τοπικής αυτοδιοίκησης
- Προβολή-Προώθηση σε τοπικές αγορές & πανηγύρια κρέατος (π.χ. Παζάρι Αγροτών, Γαστρονομικά πανηγύρια, Εβδομάδα κρέατος κ.α.).

9. Αυστηροποίηση Ελέγχων Σήμανσης Προέλευσης Κρέατος - Τέλος στις "ελληνοποιήσεις". Επέκταση Ελέγχων σε Ολόκληρη την Αλυσίδα Τροφίμων και όχι μόνο στο νωπό κρέας, με σήμανση σε:

- Καταλόγοι-Μενού εστίασης, Αποδείξεις πώλησης, Συσκευασία ετοιμών προϊόντων
- Αυστηροποίηση κανόνων & προδιαγραφών στις διαδικασίες εισαγωγής κρέατος
- Συντονισμένη Επιχειρησιακή Δράση Ελέγχων μέσω ΕΛΓΟ - ΔΗΜΗΤΡΑ

Οφέλη: Διαφάνεια για τον καταναλωτή, προστασία γνήσιων ελληνικών προϊόντων και πρωτογενούς τομέα

“Προκλήσεις και Προτάσεις Διεξόδου της Αιγοπροβατοτροφίας”

Σωτηρία Βουράκη, Επίκουρη Καθηγήτρια Ζωοτεχνίας και Γενετικής Βελτίωσης Μικρών Μηρυκαστικών, Τμήμα Γεωπονίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Ο κλάδος της αιγοπροβατοτροφίας αντιμετωπίζει πολλαπλά προβλήματα και προκλήσεις. Μεταξύ αυτών, είναι η ολοένα αυξανόμενη πίεση για την εντατικοποίηση της εκτροφής και την αύξηση της παραγωγικότητας. Αυτό έχει θέσει στο περιθώριο τις εγχώριες φυλές, οι οποίες δεν βελτιώθηκαν συστηματικά, και έχει οδηγήσει σε αυξημένες εισαγωγές ξένων βελτιωμένων φυλών. Τα εισαγόμενα ζώα εκτρέφονται συνήθως σε εντατικές ή ημιεντατικές συνθήκες είτε σε καθαρόαιμα κοπάδια είτε χρησιμοποιούνται σε διασταυρώσεις με εγχώριες φυλές. Ως αποτέλεσμα, ο αριθμός των καθαρόαιμων ζώων εγχώριων φυλών έχει μειωθεί οδηγώντας σε σημαντική απώλεια της γενετικής ποικιλότητας. Το γεγονός αυτό αναδεικνύει μία σημαντική πρόκληση στο πλαίσιο της ανάγκης για διατήρηση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων. Επιπλέον, σημαντικές πιέσεις ασκούνται σε παγκόσμιο επίπεδο για μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της εκτροφής, ενώ ως επιτακτική αναδεικνύεται η ανάγκη για τη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην παραγωγικότητα των ζώων. Παράλληλα, οι αιγοπροβατοτροφικές εκμεταλλεύσεις χαρακτηρίζονται από χαμηλά εισοδήματα και υψηλό κόστος παραγωγής με εγγενείς αδυναμίες στη διαπραγματευτική τους δυνατότητα σχετικά με την αγορά ζωοτροφών και την ενεργειακή αυτονομία. Οι περισσότερες εκτροφές δεν διαθέτουν στρατηγικό πλάνο διαχείρισης και το επίπεδο υιοθέτησης τεχνολογικών καινοτομιών και ψηφιακών εργαλείων που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην αποδοτικότερη διαχείριση είναι χαμηλό. Τέλος, η έλλειψη των μέτρων βιοασφάλειας πλήττει την υγεία και ευζωία των εκτρεφόμενων ζώων και ο κλάδος καλείται να αντιμετωπίσει την εμφάνιση και διαχείριση αναδυόμενων νοσημάτων όπως η πανώλη, η ευλογιά και ο καταρροϊκός πυρετός, καταγράφοντας σημαντικές απώλειες του εγχώριου ζωικού κεφαλαίου.

Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω προκλήσεις διακρίνονται οι κυριότερες προτεραιότητες και τα προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης τους. Ειδικότερα, στόχος των εκτροφών με βελτιωμένες ξενικές φυλές αιγοπροβάτων θα πρέπει να είναι η βιώσιμη εντατικοποίηση και αύξηση της ποσότητας του παραγόμενου γάλακτος με ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και διασφάλιση υψηλού επιπέδου υγείας και ευζωίας των ζώων. Προς αυτή την κατεύθυνση δύναται να συμβάλλουν (i) η εφαρμογή ορθών διαχειριστικών πρακτικών και ορθολογικών σιτηρεσίων με τη χρήση τοπικών πρώτων υλών, (ii) η χρήση καινοτόμων τεχνολογιών αναπαραγωγής (π.χ. τεχνητή σπερματέγχυση), γενετικής επιλογής και γονιδιωματικής, και (iii) η υιοθέτηση ψηφιακών εργαλείων διαχείρισης της εκτροφής και υποβοήθησης στη λήψη αποφάσεων, ελέγχου του μικροκλίματος και της ευζωίας των ζώων.

Από την άλλη πλευρά, οι ημιεκτατικές εκτροφές εγχώριων φυλών αιγοπροβάτων θα πρέπει να εστιάσουν στη διατήρηση του γενετικού πλούτου της χώρας και την ανάδειξη της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων. Οι εγχώριες φυλές παρουσιάζουν (i) υψηλή προσαρμοστικότητα στις περιβαλλοντικές συνθήκες και τη θερμική καταπόνηση, (ii) δυνατότητα αξιοποίησης φτωχών βοσκοτόπων, και (iii) παράγουν γάλα υψηλής ποιότητας με διακριτά χαρακτηριστικά, και μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα. Η πιστοποίηση των παραγόμενων προϊόντων ως προς τα παραπάνω χαρακτηριστικά και ιδιαίτερα η σύνδεση με τη φυλή, τον τόπο παραγωγής, το μειωμένο περιβαλλοντικό αποτύπωμα και την ευζωία των εκτρεφόμενων ζώων μπορεί να αυξήσει την προστιθέμενη αξία τους, και να συμβάλει στην οικονομική βιωσιμότητα των εκτροφών.

Τέλος, σε όλες τις περιπτώσεις, απαραίτητη κρίνεται η εκπαίδευση των κτηνοτρόφων ως προς την εφαρμογή μέτρων εξωτερικής και εσωτερικής βιοασφάλειας με σκοπό τη μείωση της πιθανότητας εισόδου και εξάπλωσης νοσημάτων στις εκτροφές. Ιδιαίτερη έμφαση συστήνεται σε μέτρα που αφορούν την είσοδο οχημάτων και επισκεπτών στις εκτροφές, την αγορά και διαχείριση των νεοεισερχόμενων ζώων, τη διαχείριση των άρρωστων και νεκρών ζώων, καθώς και τη συμμόρφωση με τις εκάστοτε νομοθετικές διατάξεις και τη συνεργασία με τις αρμόδιες κτηνιατρικές υπηρεσίες.

Γραπτή παρέμβαση

«ΕΝΑ ΠΡΟΤΥΠΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ & ΕΛΑΧΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ (Έργο ENVIAQUAMAN)»

Βασιλική Μπότη, Δρ. Χημείας, Μέλος Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού ΕΔΙΠ, Τμήμα Χημείας, Πανεπιστημίου Ιωαννίνων,

Η ιχθυοκαλλιέργεια στην Ελλάδα είναι ένας κλάδος με τεράστιες προοπτικές και αποτελεί ισχυρό πυλώνα της εθνικής οικονομίας και αγοράς εργασίας. Σύμφωνα με διεθνείς οργανισμούς η ιχθυοκαλλιέργεια αναμένεται να έχει ετήσιο ρυθμό ανάπτυξης 4% σε μεσογειακά είδη, με την Ελλάδα να αυξάνει σημαντικά την παραγωγή της, συνεισφέροντας με μεγάλο μερίδιο. Η παραπάνω ανάπτυξη πρέπει όμως να είναι περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά βιώσιμη, να ελαχιστοποιούνται οι επιπτώσεις στο οικοσύστημα και να διασφαλίζεται η ποιότητα των προϊόντων και η υγεία του καταναλωτή. Η ποιότητα του υδάτινου περιβάλλοντος υδατοκαλλιεργειών έχει την μεγαλύτερη επίδραση στην ποιότητα των ιχθυρών προϊόντων και καθορίζεται τόσο από τις καλλιεργητικές πρακτικές (χρήση χημειοθεραπευτικών, βιοκτόνων, κτλ), αλλά και από την εισροή ρύπων από ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Το έργο **ENVIAQUAMAN** αφορά στην ανάπτυξη και την εφαρμογή ενός συστήματος ολοκληρωμένου και συνεχούς ελέγχου φυσικοχημικών παραμέτρων και οργανικών επικινδυνών ενώσεων στο θαλάσσιο υδατικό περιβάλλον και τα ιζήματα των μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας με στόχο την εκτίμηση επικινδυνότητας και διασφάλιση της ελαχιστοποίησης των αρνητικών περιβαλλοντικών επιδράσεων στην παραγωγή.

Το έργο αυτό ανέπτυξε ένα νέο πρότυπο παραγωγής στη θαλάσσια ιχθυοκαλλιέργεια το οποίο θα διασφαλίζει την ελαχιστοποίηση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιδράσεων στην παραγωγή αλλά και στο τελικό ιχθυρό προϊόν με προοπτικές διεθνούς κατοχύρωσης για την πιστοποίηση ποιότητας των παραγόμενων – και προς εξαγωγή – ιχθυρών προϊόντων. Το νέο πρότυπο θα αποτελέσει Σύστημα Διαχείρισης για τη διασφάλιση της Ποιότητας προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας κατά την αλληλεπίδραση τους με το περιβάλλον και θα καλύπτει όλο το εύρος της αλυσίδας παραγωγής, «από τη θάλασσα στο πιάτο», στοχεύοντας στην ελαχιστοποίηση της επίδρασης χημικών ενώσεων και χημικών και μικροβιολογικών κινδύνων σε όλο το φάσμα της παραγωγής, αξιοποιώντας τη σχετική ειδική τεχνογνωσία του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και με βάση πρόσφατα ερευνητικά αποτελέσματα στο σχετικό πεδίο (Program Sea-on-a-Chip, FP7, EC)..) Το πρότυπο θα προβλέπει διαδικασίες και μεθόδους για τον έλεγχο και ελαχιστοποίηση της επίδρασης των περιβαλλοντικών χαρακτηριστικών στο τελικό προϊόν αλλά και την ελαχιστοποίηση των επιμολυντών στην αλυσίδα ψαροτροφής-

θαλάσσιο περιβάλλον-τελικό προϊόν βασιζόμενο σε αναλύσεις πεδίου και όχι μόνο στην καταγραφή εισροών-εκροών τροφών και προστατευτικών χημικών προϊόντων.

Η προώθηση οικολογικά φιλικών μεθόδων παραγωγής στον τομέα της ιχθυοκαλλιέργειας αποτελεί ερευνητική προτεραιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήδη από το 5ο Πλαίσιο Στήριξης. Ενώ αρκετές ερευνητικές δράσεις έχουν ήδη υλοποιηθεί για τη βελτίωση των συστημάτων παραγωγής και την ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιδράσεων που αναπτύσσονται αμφίδρομα μεταξύ των μονάδων παραγωγής και του αντίστοιχου οικοσυστήματος, τα ερευνητικά αποτελέσματα καλύπτουν στάδια ή φάσεις της διαδικασίας παραγωγής

Συνεπώς, παρά τις αδιαμφισβήτητες προόδους στον τομέα τα τελευταία χρόνια, υφίσταται σημαντική ανάγκη για την καθιέρωση καθολικά αποδεκτών προτύπων. Η παρουσία χημικών περιβαλλοντικών ρύπων στις ιχθυοκαλλιέργειες επηρεάζει άμεσα τη βιώσιμη ανάπτυξη της βιομηχανίας καθώς η παρουσία υπολειμμάτων ενώσεων συστατικών βιοκτόνων και φαρμακευτικών προϊόντων που χρησιμοποιούνται για την προστασία της παραγωγικής διαδικασίας στη σάρκα των ιχθυρών συνδέεται άμεσα με την υγεία των καταναλωτών. Εκτός άλλων, η ελαχιστοποίηση αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο προϊόν επιβάλλεται από το θεσμικό πλαίσιο διακίνησης προϊόντων εντός της ΕΕ. Επιβάλλεται η καθιέρωση προτύπων σε όλη την παραγωγική αλυσίδα.

Ιδίως, οι ελληνικές μονάδες παραγωγής, με δεδομένες τις ιδιαιτερότητες της θαλάσσιας περιοχής της Μεσογείου και ειδικότερα της ελληνικής παράκτιας ζώνης (τουριστική εκμετάλλευση, ναυσιπλοΐα, θαλάσσια ρεύματα), έχουν ανάγκη στοχευμένων παρεμβάσεων στην κατεύθυνση της καθιέρωσης προτύπων οικολογικά φιλικής παραγωγής.

Σήμερα στις θαλάσσιες ιχθυοκαλλιέργειες εφαρμόζεται πρότυπο που δεν καλύπτει πλήρως την ανωτέρω ανάγκη. Είναι το ΠΡΟΤΥΠΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗΣ ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΦΑΡΜΑΣ (GlobalGAP) το οποίο εφαρμόζεται συνολικά στην φυτική και κτηνοτροφική παραγωγή και περιλαμβάνει όλη τη διεργασία γεωργικής παραγωγής (φυτικού ή ζωικού προϊόντος), από την είσοδο, μέχρι και την έξοδό του από την φάρμα (χωράφι, στάβλος, ιχθυοτροφείο). Σχεδιάστηκε ενσωματώνοντας τους Κώδικες Ορθής Γεωργικής Πρακτικής και προωθεί διεργασίες και πρακτικές για την ελαχιστοποίηση των επιβλαβών περιβαλλοντικών επιδράσεων, στην μειωμένη χρήση χημικών εισροών (ζιζανιοκτόνα, παρασιτοκτόνα, λιπάσματα κτλ. Ωστόσο, το εν λόγω πρότυπο δεν καλύπτει πλήρως τις ιδιαιτερότητες των περιβαλλοντικών και μικροβιολογικών κινδύνων στις ιχθυοκαλλιέργειες.

Για τη διαμόρφωση του νέου προτύπου ως συστήματος διαχείρισης διασφάλισης ποιότητας προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας βάσει αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον τους θα υλοποιηθεί έρευνα επί των υφιστάμενων δεδομένων από το Εργαστήριο Βιομηχανικής Χημείας με διαρκή έλεγχο και ανατροφοδότηση στο πεδίο με στόχο την καταγραφή και εφαρμογή των βέλτιστων διεργασιών παραγωγής που θα επιτύχουν τα κατά το δυνατόν ασφαλέστερα ιχθυρά.

ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

1.- Πρύτανης Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Σπ. Κίντζιος εισηγήθηκε «Προτάσεις για την Περιφερειακή Στρατηγική στον Τομέα της Αγροδιατροφής» και ανέλυσε τις βασικές τάσεις σήμερα και τις προκλήσεις του κλάδου στην Ελλάδα, όπως η μείωση της απασχόλησης και της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης, η εγκατάλειψη της χοιροτροφίας και η στροφή προς εντατικές μορφές καλλιέργειας. Τονίσθηκε η ανάγκη για βιώσιμη αξιοποίηση της γης, ενίσχυση των συνεταιρισμών, δημιουργία λειτουργικής αλυσίδας αξίας και στήριξη του επαγγελματία αγρότη. Πρότεινε μέτρα όπως η τράπεζα γης, η ιχνηλασιμότητα προϊόντων, η αξιοποίηση της βιοποικιλότητας και η σύνδεση με μεταποίηση, τουρισμό και ενέργεια. Παράλληλα, επισήμανε τη σημασία των ισχυρισμών υγείας στα τρόφιμα και η ανάπτυξη συστήματος πιστοποίησης βιολειτουργικών ιδιοτήτων. Συνολικά, τόνισε ότι απαιτείται στροφή σε ένα νέο αγροδιατροφικό πρότυπο βασισμένο στη γνώση, την καινοτομία και την έρευνα.

2-Ο Τριαντάφυλλος Αλμπάνης, ομότιμος καθηγητής του Παν/μιου Ιωαννίνων, εισηγήθηκε «Τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη γεωργία και προετοιμασία για την επόμενη ημέρα». Ανέλυσε τις αιτίες και τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αλιεία, με έμφαση στην Ελλάδα και τη Μεσόγειο. Περιεγράφηκαν επίσης οι αυξήσεις θερμοκρασίας, η μείωση βροχοπτώσεων και η ένταση των ακραίων καιρικών φαινομένων, που οδηγούν σε ερημοποίηση, υποβάθμιση εδαφών και λειψυδρία. Τελος επισημάνθηκε η ανάγκη προστασίας της ποιότητας του αρδευτικού νερού και η χρήση τεχνολογικών εργαλείων, όπως αισθητήρες IoT και αναλύσεις HRMS. Πρότεινε επίσης μέτρα προσαρμογής, όπως ανθεκτικές καλλιέργειες, γεωργία ακριβείας, ζώνες απαγόρευσης αλιείας, αντιπλημμυρικά έργα και αναδάσωση και τόνισε την σημασία συντονισμένων δράσεων για τη διασφάλιση της διατροφικής επάρκειας και της βιωσιμότητας των φυσικών πόρων.

3-Ο καθηγητής Ιωάννης Κωνσταντίνου, παρουσίασε το έργο **PLAMINPACK** στοχεύει στην ανάπτυξη βιοϋλικών συσκευασίας (δίχτυα, φιλμ, δίσκοι) από ανανεώσιμες πρώτες ύλες και φυτικά απόβλητα, για τη συντήρηση ευπαθών φρούτων της Μεσογείου. Προβλέπεται η ενσωμάτωση αντιμικροβιακών και αντιοξειδωτικών ενώσεων, η χρήση χιτοζάνης και η αξιοποίηση αποβλήτων για παραγωγή βελτιωτικών εδάφους. Το έργο προωθεί πλήρως κυκλικές παραγωγικές διαδικασίες, πράσινες τεχνολογίες και εκπαιδευτικά προγράμματα, συμβάλλοντας στη μείωση της κατασπατάλησης τροφίμων και στο περιβαλλοντικό όφελος. Στηρίζει τη βιωσιμότητα, την πράσινη οικονομία και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

4- Ο Ιωάννης Σκούφος, Κοσμήτορας Σχολής Γεωπονίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, εισηγήθηκε το θέμα «Η Ήπειρος μητέρα της κτηνοτροφίας. Πώς θα φροντίσει τα παιδιά της;». Υποστήριξε ότι η Ήπειρος αποτελεί βασικό πυρήνα της ελληνικής κτηνοτροφίας με σημαντική συμβολή στην παραγωγή κρέατος, γάλακτος και ψαριών. Ωστόσο, αντιμετωπίζει προκλήσεις όπως η κλιματική κρίση, η μικροβιακή αντοχή, η έλλειψη ιχνηλασιμότητας και η υποβάθμιση των αυτόχθονων φυλών. Ο κλάδος χρειάζεται νέες τεχνολογίες, κέντρα γενετικής βελτίωσης, καινοτόμα πρότυπα παραγωγής και στροφή προς την αειφορία, τη διαφάνεια και τα εξατομικευμένα τρόφιμα υψηλής διατροφικής

αξίας. Η οργάνωση καθετοποιημένων συστημάτων και η αξιοποίηση των βοσκοτόπων θα μπορούσαν να αναδείξουν διεθνώς τα τοπικά προϊόντα.

5- Ο Τριαντάφυλλος Αλμπάνης μίλησε για τις πολιτικές, τα κίνητρα και τα προγράμματα νέων υποδομών για την ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα στην Ήπειρο. Υποστήριξε ότι ο αγροδιατροφικός τομέας στην Ήπειρο αποτελεί βασικό πυλώνα της τοπικής ανάπτυξης, αλλά αντιμετωπίζει μείωση στη φυτική και ζωική παραγωγή, υψηλό κόστος και ελλιπή στήριξη μικρών παραγωγών. Πρότεινε νέες πολιτικές που θέτουν τον παραγωγό στο επίκεντρο με στόχο τη στήριξη του εισοδήματος, την ενίσχυση της ποιότητας και την αξιοποίηση της παραγωγής από τον τουρισμό και την εστίαση. Προτεραιότητες είναι η αναγέννηση της υπαίθρου, η μείωση κόστους παραγωγής, η ενεργειακή αξιοποίηση αποβλήτων και η στήριξη των νέων αγροτών.

6- Ο Δημήτριος Σάββας, Κοσμήτοράς του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών ανέφερε ότι η νέα ΚΑΠ 2023-2027 φέρνει βαθιές αλλαγές, απαντώντας στις προκλήσεις της κλιματικής κρίσης, της επισιτιστικής ασφάλειας και της πράσινης μετάβασης. Συνδέεται με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και τις στρατηγικές «Από το Αγρόκτημα στο Πιάτο» και «Βιοποικιλότητα 2030». **Κύριοι άξονες:**

- Περιβάλλον & Κλίμα: 40% του προϋπολογισμού για μέτρα βιώσιμης διαχείρισης φυσικών πόρων.
- Καινοτομία & Ψηφιοποίηση: Ενίσχυση έρευνας, γνώσης, νέων τεχνολογιών.
- Στρατηγικά Σχέδια: Εθνική ευθύνη για εφαρμογή με τοπικές προσαρμογές.

Ελληνικές προτεραιότητες:

- Δίκαιη κατανομή ενισχύσεων προς μικρές/μεσαίες εκμεταλλεύσεις.
- Πράσινη μετάβαση με κατάρτιση παραγωγών και αναβάθμιση γεωργικών συμβουλών.
- Εργαλεία διαχείρισης κινδύνου.
- Οργάνωση παραγωγών και στήριξη κλάδων (π.χ. κτηνοτροφία).

Ήπειρος – Σημεία Εστίασης:

- Ανάγκη εκσυγχρονισμού φυτικής παραγωγής, ειδικά θερμοκηπίων (υδροπονία, έλεγχος κλίματος, αξιοποίηση γεωθερμίας).
- Στήριξη δυναμικών καλλιεργειών (ακτινίδιο, πιθανές

7- Οι Νικόλαος Φαραντούρης, Ευρωβουλευτής και καθηγητής του Πανεπιστημίου Πειραιά και **Δημήτριος Παναγιώτου**, καθηγητής του Τμήματος Οικονομικών του Παν/μίου Ιωαννίνων ανέλυσαν επίσης την Νέα ΚΑΠ 2023-2027 & Ελληνική Γεωργία. Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027 δίνει έμφαση στη βιωσιμότητα, την καινοτομία και την ψηφιακή μετάβαση, ανοίγοντας νέες προοπτικές για την ελληνική γεωργία.

Κύριοι άξονες στρατηγικής για την Ελλάδα:

- **Βιώσιμη γεωργία:** Πράσινα μέτρα (οργανική γεωργία, μείωση CO₂), σύγχρονα συστήματα άρδευσης, προστασία βιοποικιλότητας με έμφαση στις αυτόχθονες ποικιλίες.
- **Ψηφιακή μετάβαση:** Εφαρμογή AgriTech (drones, IoT, big data) και ανάπτυξη πλατφορμών για e-commerce.

8- Ο Δημήτριος Γκούντουρας, χημικός και υποψήφιος Διδάκτορας του Τμήματος Χημείας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, εισηγήθηκε το θέμα της «Μη-στοχευμένης Ανάλυσης (Suspect Screening) για υπολείμματα των αγροχημικών ενώσεων και τις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον και τα γεωργικά προϊόντα. Παρουσίασε τις νέες δυνατότητες που προσφέρουν οι μέθοδοι μη-στοχευμένης ανάλυσης και suspect screening στην ανίχνευση υπολειμμάτων φυτοφαρμάκων σε τρόφιμα, επεκτείνοντας τα όρια της παραδοσιακής στοχευμένης ανάλυσης.

Κύρια σημεία της αποτελούν:

- **Νέες μέθοδοι:** Χρήση φασματομετρίας μάζας υψηλής διακριτικής ικανότητας (HRMS) για την ανίχνευση άγνωστων ή ύποπτων ενώσεων χωρίς προαπαιτούμενη γνώση.
- **Πλεονεκτήματα:** Διεύρυνση του φάσματος ανιχνεύσιμων ουσιών, δυνατότητα αναδρομικής ανάλυσης και ολοκληρωμένο χημικό προφίλ δειγμάτων.
- **Αποτελέσματα εφαρμογής:** Στα φρούτα και λαχανικά της ελληνικής αγοράς, οι νέες μέθοδοι εντόπισαν επιπλέον ενώσεις (22 στα φρούτα, 16 στα λαχανικά) που δεν ανιχνεύονται με τις κλασικές μεθόδους.
- **Σημασία:** Ενίσχυση της ασφάλειας τροφίμων, στήριξη βιώσιμης φυτοπροστασίας, διατήρηση αξιοπιστίας εγχώριων προϊόντων και διαφάνεια για τον καταναλωτή.

9. Ο Παπάζης Γεώργιος, γεωπόνος και επιχειρηματίας στα Ιωάννινα, συνεχάρη την Οργανωτική Επιτροπή για την ημερίδα. Τόνισε πως η γεωργία της περιοχής βρίσκεται σε κρίση, με τα μισά χωράφια ακαλλιέργητα, ελάχιστους νέους αγρότες και αγροτικές εκμεταλλεύσεις που εγκαταλείπονται. Παρά τις επιτυχίες όπως η βράβευση της Ντεμπίνας Ζίτσας και την ποιότητα των τοπικών προϊόντων, η έλλειψη υποδομών και η αδιαφορία για το τοπικό προϊόν επιδεινώνουν την κατάσταση. Καλεί σε συνεργασία όλων των φορέων για την ανάκαμψη της γεωργίας στην Ήπειρο.

10. Ο Αριστείδης Κασσής, Αντιδήμαρχος Ιωαννιτών και Αντιπρόεδρος Α.Π.Σ. Ιωαννίνων «ΠΙΝΔΟΣ», ανέδειξε τη σημασία του συνεταιριστικού κινήματος στην αγροδιατροφή, τονίζοντας πως στην Ευρώπη το 80% της αγροτικής παραγωγής περνά μέσω συνεταιρισμών, ενώ στην Ελλάδα μόλις το 30%. Οι συνεταιρισμοί εξασφαλίζουν το εισόδημα των παραγωγών, μειώνουν το κόστος, οργανώνουν τη διάθεση των προϊόντων και στηρίζουν το περιβάλλον και την τοπική κοινωνία. Παράδειγμα επιτυχημένου συνεταιρισμού είναι η ΠΙΝΔΟΣ στα Ιωάννινα, που με 570 παραγωγούς και 1.400 εργαζόμενους στηρίζει την πτηνοτροφία και την οικονομία της περιοχής. Το κείμενο καταλήγει πως απαιτείται εθνική στρατηγική και κρατικά κίνητρα για την ενίσχυση των συνεταιρισμών και της πρωτογενούς παραγωγής.

11. Η Ειρήνη Κητσιούλη, Διδάκτωρ Βιοχημείας, Εταιρία «Χοιρινά Ηπείρου-BEPΓΟΣ», περιέγραψε τα βασικά προβλήματα της εγχώριας παραγωγής χοιρινού κρέατος στην Ελλάδα και προτείνει λύσεις για την αντιμετώπισή τους. Η συνεχής μείωση της εγχώριας παραγωγής αντανakλάται στην αύξηση των εισαγωγών χοιρινού, γεγονός που υπογραμμίζει τα αδιέξοδα του κλάδου. Κύριες αιτίες είναι η άνιση ανταγωνιστικότητα λόγω της ΚΑΠ, το υψηλό κόστος ζωοτροφών και ενέργειας, η ακαδημαϊκή αποσύνδεση από τις ανάγκες της παραγωγής, τα ακριβά κτηνιατρικά φάρμακα, η χαμηλή αξιοποίηση υποπροϊόντων, η μειωμένη παραγωγικότητα λόγω κλίματος, η αύξηση του εργατικού κόστους, το κόστος διασφάλισης ποιότητας, η έλλειψη εθνικής στρατηγικής και οι παράνομες ελληνοποιήσεις.

Οι προτάσεις διεξόδου περιλαμβάνουν τη στροφή σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και αύξηση επιδοτήσεων, την ενίσχυση της εγχώριας παραγωγής ζωοτροφών και συλλογικές αγορές για μείωση κόστους, την ελεύθερη εισαγωγή κτηνιατρικών φαρμάκων και συλλογικές προμήθειες, την κλιματική προσαρμογή με ανθεκτικές φυλές και καλύτερες υποδομές, την απλούστευση χρηματοδότησης και διαγραφή παλαιών οφειλών, τη σύνδεση εκπαίδευσης και έρευνας με την παραγωγή, τη δημιουργία εθνικού brand και πιστοποιήσεων, την υποστήριξη από την τοπική αυτοδιοίκηση και την αυστηροποίηση ελέγχων για την εξάλειψη των ελληνοποιήσεων. Στόχος είναι η διαφάνεια, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και η ανάδειξη της αξίας του ελληνικού χοιρινού.

12. Η Σωτηρία Βουράκη, Επίκουρη Καθηγήτρια Ζωοτεχνίας και Γενετικής Βελτίωσης Μικρών Μηρυκαστικών, παρουσίασε τις βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ελληνική αιγοπροβατοτροφία και προτάσεις για την αντιμετώπισή τους. Ο κλάδος δέχεται πιέσεις για εντατικοποίηση της παραγωγής, γεγονός που οδήγησε σε περιορισμό των εγχώριων φυλών και απώλεια γενετικής ποικιλότητας. Παράλληλα, οι εκτροφές αντιμετωπίζουν αυξημένο κόστος, χαμηλά εισοδήματα, έλλειψη στρατηγικής διαχείρισης, περιορισμένη υιοθέτηση τεχνολογιών και ανεπαρκή μέτρα βιοασφάλειας, γεγονός που τις καθιστά ευάλωτες σε ασθένειες όπως η πανώλη, η ευλογιά και ο καταρροϊκός πυρετός.

Οι προτάσεις διεξόδου περιλαμβάνουν:

- **Για εντατικές εκτροφές με ξένες φυλές:** Βιώσιμη εντατικοποίηση με αύξηση γαλακτοπαραγωγής και μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος, εφαρμογή ορθών διαχειριστικών πρακτικών και σιτηρεσίων με τοπικές πρώτες ύλες, χρήση καινοτόμων τεχνολογιών αναπαραγωγής και ψηφιακών εργαλείων για τη βελτίωση της διαχείρισης και της ευζωίας των ζώων.
- **Για ημικτατικές εκτροφές με εγχώριες φυλές:** Προστασία γενετικού πλούτου και ανάδειξη της ποιότητας των προϊόντων, πιστοποίηση προϊόντων σε σχέση με τη φυλή, την προέλευση και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα για αύξηση της προστιθέμενης αξίας.
- **Οριζόντια μέτρα:** Εκπαίδευση κτηνοτρόφων σε μέτρα βιοασφάλειας (έλεγχος εισόδων-εξόδων, διαχείριση άρρωστων/νεκρών ζώων, υγιεινή νεοεισερχόμενων ζώων) και συνεργασία με κτηνιατρικές αρχές.

Συνολικά, οι προτάσεις στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη του κλάδου, στη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στη βελτίωση της παραγωγικότητας και στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων.

13. Η Βασιλική Μπότη, με γραπτή παρέμβαση παρουσίασε το έργο ENVIAQUAMAN, με αντικείμενο την ανάπτυξη ενός πρότυπου συστήματος διαχείρισης για την ιχθυοκαλλιέργεια, με στόχο τη διασφάλιση της ποιότητας των προϊόντων και τη μείωση των αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η ιχθυοκαλλιέργεια αποτελεί βασικό πυλώνα της ελληνικής οικονομίας, με σημαντική προοπτική ανάπτυξης, αρκεί αυτή να είναι βιώσιμη. Το ENVIAQUAMAN εισάγει ολοκληρωμένο και συνεχή έλεγχο φυσικοχημικών παραμέτρων και επικίνδυνων οργανικών ενώσεων στο θαλάσσιο περιβάλλον και στα ιζήματα των μονάδων παραγωγής, ώστε να διασφαλίζεται η ποιότητα των ιχθυών και η προστασία του οικοσυστήματος. Το νέο πρότυπο καλύπτει όλη την αλυσίδα παραγωγής «από τη θάλασσα στο πιάτο», προτείνοντας διαδικασίες που περιορίζουν χημικές και μικροβιολογικές επιμολύνσεις, με προοπτική διεθνούς πιστοποίησης. Τονίζεται η ανάγκη για καθιέρωση ειδικών, καθολικά αποδεκτών προτύπων που να ανταποκρίνονται στις ιδιαιτερότητες της ελληνικής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΑΜΥΡΑΣ Σ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Βουλευτής Ιωαννίνων
Ιωάννινα 07.06.2025

Αγαπητές και αγαπητοί,

Θέλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την πρόσκληση να συμμετέχω στη σημερινή σημαντική ημερίδα σας. Δυστυχώς, λόγω απουσίας μου στο εξωτερικό, δεν μπορώ να παρευρεθώ προσωπικά. Ωστόσο, σας εκφράζω την προσωπική μου χαρά για την πρωτοβουλία σας να αναδείξετε έναν τόσο κρίσιμο τομέα για την οικονομία και την κοινωνία μας.

Είναι αλήθεια πως ο τουρισμός έχει καθιερωθεί ως η «βαριά βιομηχανία» της ελληνικής οικονομίας, φέρνοντας πολύτιμα έσοδα και προβολή στη χώρα μας. Ωστόσο, ο πρωτογενής τομέας παραμένει εξίσου σημαντικός, καθώς προσφέρει τροφή, εργασία, και δυνατότητα αυτάρκειας, ακόμα και σε περιόδους κρίσης. Δεν μπορούμε να μιλάμε για μια βιώσιμη οικονομία χωρίς την ενίσχυση της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας. Στη σημερινή εποχή, η σημασία του πρωτογενούς τομέα παραγωγής είναι αδιαμφισβήτητη. Αποτελεί τη ραχοκοκαλιά της αγροτικής και κτηνοτροφικής οικονομίας μας και ταυτόχρονα την αφετηρία για την ανάπτυξη της εγχώριας μεταποίησης και των εξαγωγών, ιδίως σε περιοχές όπως η Ήπειρος, όπου η γεωργία, η κτηνοτροφία και η αλιεία όχι μόνο συντηρούν τις τοπικές κοινωνίες αλλά προσφέρουν και υψηλής ποιότητας προϊόντα που διακρίνονται εντός και εκτός συνόρων. Τα προϊόντα της Ηπείρου - από τα γαλακτοκομικά έως τα τοπικά αλιεύματα και την παραγωγή ορεινών φυτικών προϊόντων - είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την ταυτότητα και την παράδοσή μας, αποτελώντας πηγή υπερηφάνειας αλλά και έναν ανεκτίμητο πόρο για τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής.

Οι παραγωγοί μας αντιμετωπίζουν σήμερα πληθώρα προκλήσεων: το αυξημένο κόστος παραγωγής, τις πιέσεις από την κλιματική κρίση, την ανάγκη για εκσυγχρονισμό και την παγκόσμια ανταγωνιστικότητα. Όμως, κάθε αδιέξοδο είναι και μια ευκαιρία. Με τη σωστή στήριξη, την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, την επένδυση στην έρευνα και την εκπαίδευση, και την ενίσχυση των συνεργασιών, ο πρωτογενής τομέας μπορεί να γίνει πηγή δύναμης και ανάπτυξης για τη χώρα μας και μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη κινείται προς αυτή την κατεύθυνση. Εύχομαι η σημερινή ημερίδα να αποτελέσει μια γόνιμη ευκαιρία για ανταλλαγή απόψεων, ιδεών και προτάσεων. Είμαι σίγουρος ότι μαζί μπορούμε να βρούμε τις λύσεις που απαιτούνται για την ενίσχυση του πρωτογενούς μας τομέα. Κλείνοντας, θέλω να ευχαριστήσω θερμά τις ερευνητικές ομάδες EnviAgriFood του Εργαστηρίου Υγείας Ζώων-Υγιεινής και Ποιότητας Τροφίμων και του Έργου «PLAMINPACK» των Τμημάτων Χημείας και Γεωπονίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων που συνεργάστηκαν με παραγωγικούς φορείς της Ηπείρου, καθώς και το «Δίκτυο Πολιτών για την Οικονομία και το Περιβάλλον» για την τιμητική πρόσκληση. Εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες της ημερίδας και ανυπομονώ να ενημερωθώ για τα συμπεράσματά της.

Με εκτίμηση,
Γιώργος Αμυράς
Βουλευτής ΝΔ Ιωαννίνων__

Βουλευτής Ν. Ιωαννίνων – ΠΑΣΟΚ-Κίνημα Αλλαγής

Κυρίες και κύριοι,

Αγαπητοί διοργανωτές,

Αξιότιμοι επιστήμονες, ερευνητές και εκπρόσωποι των παραγωγικών φορέων,

Με ιδιαίτερη χαρά και τιμή, χαιρετίζω την πρωτοβουλία σας για τη διοργάνωση της πολύ σημαντικής αυτής ημερίδας, που επιδιώκει να φωτίσει τις διεξόδους στα αδιέξοδα του πρωτογενούς τομέα παραγωγής – ενός τομέα θεμελιώδους σημασίας για την εθνική οικονομία, την περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.

Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, οι ερευνητικές ομάδες και οι παραγωγικοί φορείς που συνδιοργανώνουν τη σημερινή ημερίδα δείχνουν τον δρόμο. Έναν δρόμο συνέργειας, γνώσης και προγραμματισμού. Για αγροτική παραγωγή με ταυτότητα, με καινοτομία, με κύκλο αξίας που μένει και ενισχύει την ελληνική περιφέρεια.

Η σημερινή ημερίδα έρχεται σε μια κρίσιμη συγκυρία για την ελληνική ύπαιθρο, τον πρωτογενή τομέα, αλλά και για τη συνολική μας προοπτική ως χώρα. Οι «διέξοδοι» που αναζητούμε δεν είναι απλώς τεχνικές ή επιστημονικές. Είναι βαθιά πολιτικές – γιατί αφορούν το παραγωγικό μας μοντέλο, την κοινωνική μας συνοχή και τελικά τη δίκαιη ανάπτυξη που προσδοκούμε.

Ποιο είναι όμως το περιβάλλον που επηρεάζει αυτές τις πολιτικές.

Το Εξωτερικό περιβάλλον, που αφορά στη νέα ευρωπαϊκή πολιτική για την «πράσινη» και «ψηφιακή» μετάβαση, και η οποία επιβάλλει να προχωρήσουμε στον έξυπνο μετασχηματισμό της Ελληνικής Γεωργίας.

Και είναι και το Εσωτερικό περιβάλλον που αφορά μεν στις ιδιαίτερες εδαφοκλιματικές συνθήκες της χώρας μας που δίνουν εύγευστα, ποιοτικά προϊόντα, αλλά αφορά και στα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο αγροτικός τομέας όπως: Το υψηλό κόστος παραγωγής, ο κατακερματισμένος και μικρός κλήρος, η έλλειψη υποδομών, η κλιματική αλλαγή, αλλά και η αδυναμία σύνδεσης της έρευνας με την πράξη, με το πεδίο.

Ο πρωτογενής τομέας – ειδικά στην Ήπειρο – δίνει καθημερινή μάχη για να επιβιώσει. Οι αγρότες, οι κτηνοτρόφοι, οι αλιείς, δεν ζητούν ελεημοσύνη επιδομάτων, ζητούν ένα σταθερό και δίκαιο πλαίσιο στήριξης και αναγνώρισης της δουλειάς τους.

Η πολιτεία έχει ευθύνη να αναμετρηθεί με τα λάθη του παρελθόντος. Γιατί η ΚΑΠ, αν δεν συνδεθεί με εθνικές στρατηγικές παραγωγής, κινδυνεύει να μετατραπεί σε εργαλείο επιβίωσης – όχι ανάπτυξης. Και γιατί η επιστημονική γνώση, όσο κι αν παράγεται μένει στα συρτάρια, αν δεν υπάρξει πολιτική βούληση να περάσει στο χωράφι, στο σταύλο, στο συσκευαστήριο.

Ως ΠΑΣΟΚ – Κίνημα Αλλαγής, έχουμε διαχρονικά ταυτίσει την πολιτική μας ταυτότητα με την ενίσχυση του αγροτικού κόσμου. Σήμερα, συνεχίζουμε στην ίδια κατεύθυνση με προτάσεις:

- Για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση της ελληνικής γεωργίας.

- Για τη σύνδεση της αγροτικής παραγωγής με την έρευνα, την καινοτομία, την τυποποίηση, την αγορά και την εξωστρέφεια.
- Για την ανανέωση του αγροτικού πληθυσμού, την πρόσβαση σε χρηματοδοτικά εργαλεία και την ενίσχυση των συνεργασιών.
- Για μια ΚΑΠ, με ελληνική υπογραφή, με έμφαση στη δίκαιη κατανομή των πόρων και στην ενίσχυση της παραγωγής με περιβαλλοντικό και κοινωνικό πρόσημο.
- Για τη μείωση του κόστους παραγωγής μέσω της στροφής στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας κατά προτεραιότητα με τη δημιουργία αγροτικών ενεργειακών κοινοτήτων, καθώς και με την κατάργηση του ειδικού φόρου πετρελαίου στους κατ'επάγγελμα αγρότες.
- Για την αναμόρφωση του απαρχαιωμένου συστήματος ασφάλισης του ΕΛΓΑ., προκειμένου να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις της κλιματικής κρίσης.
- Για τη διασφάλιση της προστασίας της αγροτικής γης από κατασχέσεις, τη ρύθμιση των «κόκκινων δανείων» των αγροτών και τη θέσπιση του αφορολόγητου, ακατάσχετου και ανεκχώρητου των ενισχύσεων.
- Για το ζήτημα των εργατών γής, καθώς και για το κρίσιμης σημασίας θέμα που είναι η αντιμετώπιση των παράνομων «ελληνοποιήσεων» αγροτικών προϊόντων.

Αυτό είναι για εμάς πραγματική εθνική στρατηγική για τον αγροδιατροφικό τομέα: όχι επιδοματική διαχείριση της φθοράς, αλλά οικοδόμηση ενός βιώσιμου και δυναμικού παραγωγικού μοντέλου που κρατά τους ανθρώπους στον τόπο τους, παράγει ποιοτικά προϊόντα και ξαναδίνει αξία στην ελληνική περιφέρεια.

Ως Ηπειρώτης, γνωρίζω από πρώτο χέρι τις δυσκολίες, την εγκατάλειψη, αλλά και τη δύναμη των ανθρώπων της παραγωγής και νοιώθω χρέος να συμβάλω ώστε αυτές οι δυσκολίες να μετατραπούν σε ευκαιρίες. Γιατί ο αγροτικός τομέας έχει μέλλον. Αρκεί να τον πιστέψουμε, να τον στηρίξουμε και να του δώσουμε πρόσβαση στα εργαλεία του 21ου αιώνα.

Ως εκπρόσωπος του Ελληνικού Κοινοβουλίου, δεσμεύομαι να συμβάλω ενεργά στον διάλογο και τη θεσμική διεκδίκηση των όποιων στόχων, για έναν πρωτογενή τομέα βιώσιμο, ανθεκτικό και δυναμικό. Για μια ύπαιθρο ζωντανή.

Σας συγχαίρω όλους – διοργανωτές και συμμετέχοντες για την ουσία και τον προσανατολισμό αυτής της διοργάνωσης – και εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες της ημερίδας.

Προς

τον Ομότιμο Καθηγητή κ. Τριαντάφυλλο Αλμπάνη

πρώην Πρύτανη

Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Αξιότιμε κύριε Αλμπάνη,

Σας ευχαριστώ θερμά για την πρόσκλησή σας να παραστώ στην Ημερίδα με θέμα «Διέξοδοι στα Αδιέξοδα του Πρωτογενούς Τομέα Παραγωγής», η οποία διοργανώνεται από ερευνητικές ομάδες των Τμημάτων Χημείας και Γεωπονίας του Πανεπιστημίου μας σε συνεργασία με παραγωγικούς φορείς της Ηπείρου και το «Δίκτυο Πολιτών για την Οικονομία και το Περιβάλλον», το Σάββατο 7.6.2025 στον Πολιτιστικό Χώρο «Δημήτρης Χατζής» στα Ιωάννινα.

Θα ήταν ιδιαίτερη χαρά για εμένα να παρευρεθώ, ωστόσο ανειλημμένες υποχρεώσεις εκτός Ιωαννίνων δεν μου το επιτρέπουν.

Εύχομαι ολόψυχα καλή επιτυχία στις εργασίες της Ημερίδας.

Με εκτίμηση

Καθ. Άννα Κ. Μπατιστάτου

Πρύτανης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΔΙΚΤΥΟ ΠΟΛΙΤΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ για την ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ και το ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΔΟΙΚΠΕ)

Η Ήπειρος παρά τις μεγάλες δυνατότητες που έχει χάριν της γεωγραφικής της θέσης, το υψηλού μορφωτικού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό και τους ποιοτικούς οικονομικούς και φυσικούς πόρους της, μετά από μία πολυετή, αν και αιρετή, διοίκηση της Περιφέρειας με αποδυναμωμένο το Περιφερειακό Συμβούλιο βρίσκεται σε ένα οριακό σημείο με κύριες αιχμές τη μεγάλη ανεργία, κυρίως στους νέους και το χαμηλό κατά κεφαλή ΑΕΠ. Η πολιτική και οικονομική ζωή όλης της Ηπείρου φαίνεται να παραμένει ουραγός των σύγχρονων εξελίξεων παρά τις όποιες διακηρύξεις. Στα χρόνια αυτά, υπήρξε μια σαφής επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης των μικρών και μικρομεσαίων που όλο και πιο συχνά βλέπουν τους κόπους τους να μην ανταμείβονται. Ταυτόχρονα μια σειρά από χρόνια προβλήματα φαίνεται να μην έχουν βρει λύσεις ή έστω λύσεις επαρκείς και αποτελεσματικές με συνέπεια η ανάπτυξη της περιοχής να υπολείπεται και οι προοπτικές να συρρικνώνονται αφήνοντας την περιοχή σε ένα οικονομικό, αναπτυξιακό, βιωτικό και πολιτισμικό τέλμα. Εκτιμώντας την αναγκαιότητα της ανάκτησης υγειών πολιτικών ανάπτυξης με καθαρό κοινωνικό και περιβαλλοντικό πρόσημο, κατανοείται ως αναγκαία η πρωτοβουλία σύστασης ενός δικτύου πολιτών με στόχο την κατανόηση και ανάλυση της επίλυσης των προβλημάτων, την ανάπτυξη στρατηγικών προτάσεων και την αναζήτηση τεχνολογικών εφαρμογών.

ΣΚΟΠΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Η κύρια αποστολή του «Δικτύου Πολιτών Ηπείρου» είναι οι δημόσιες διαβουλεύσεις και θεματικές συζητήσεις για ζητήματα που αφορούν στην οικονομία, την ανάπτυξη, την πολιτική, τις στρατηγικές και τις εφαρμογές τους καθώς και τους περιορισμούς και τους αναγκαίους μετασχηματισμούς δομών και συνθηκών με στόχο τη δημιουργία ενός ρεαλιστικού οράματος ανάπτυξης της περιοχής. Στο πλαίσιο των συζητήσεων προτάσσεται η ώριμη πια ανάλυση τεχνολογικών θεμάτων για συνεργασία και κοινή δράση των μελών του ΔΙΚΤΥΟΥ, με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της προστασίας του φυσικού και αστικού περιβάλλοντος της Ηπείρου.

Σκοπός του ΔΙΚΤΥΟΥ είναι να διευκολύνει και να προωθήσει την ενημέρωση και συνεργασία των ενδιαφερομένων πολιτών προκειμένου να συμβάλουν στην οικονομική και κοινωνική συνοχή της Ηπείρου.

Οι επιμέρους σκοποί και τα θέματα απασχόλησης του Δικτύου για την επίτευξη της αποστολής του είναι:

- Η διοργάνωση ανοικτών εκδηλώσεων επιστημονικής και πολιτικής ενημέρωσης των πολιτών της Ηπείρου για όλα τα κρίσιμα θέματα που αφορούν την τοπική και εθνική οικονομία, τον πολιτισμό, το περιβάλλον, τον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα, τις νέες τεχνολογίες και τις εφαρμογές αυτών.
- Η κοινή δράση και η συνεργασία μεταξύ των μελών του για τεκμηριωμένες επιστημονικά παρεμβάσεις στους θεσμικούς φορείς της Ηπείρου για τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής των πολιτών.
- Η συνεργασία με κρατικούς και μη κρατικούς φορείς στο πλαίσιο στρατηγικών ανάπτυξης της Ηπείρου.
- Η συμμετοχή σε εθνικά και διεθνή προγράμματα σε έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή και εκτός αυτής, σε συνεργασία με αντίστοιχους φορείς της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

- Η υποστήριξη και προώθηση της «Πράσινης ανάπτυξης» για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της Ηπείρου με ταυτόχρονη προτεραιότητα την προστασία του περιβάλλοντος.
- Η υποστήριξη και προώθηση της "Γαλάζιας Ανάπτυξης", ως μακροπρόθεσμης στρατηγική για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης του θαλάσσιου και ναυτιλιακού τομέα.
- Η υποστήριξη της ανάπτυξης της πρωτογενούς οικονομίας και των τεχνολογιών παραγωγής.
- Η υποστήριξη της κοινωνικής οικονομίας και της κοινωνικής επιχειρηματικότητας.
- Η ανάπτυξη κοινωνικών δράσεων που στοχεύουν στην επίτευξη ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗΣ κοινωνίας με συνοχή, η οποία θα ενσωματώνει άτομα ή ομάδες ανθρώπων με διαφορετική κουλτούρα, παραδόσεις, και τρόπο ζωής και θα διασφαλίζει προϋποθέσεις αγωγής συμβίωσης.
- Η στήριξη και προώθηση Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης,
- Ο σχεδιασμός και υλοποίηση πρωτοβουλιών, πολιτικών, δράσεων και εργαλείων υποστήριξης των νέων, γυναικών και ευπαθών κοινωνικών ομάδων.
- Η συνεργασία με ακαδημαϊκούς φορείς, με επιστημονικά κέντρα και με ιδρύματα που είναι εγκατεστημένα στη χώρα μας για την ανάπτυξη δράσεων σε θέματα Αγροτικής Ανάπτυξης, Τουριστικής Ανάπτυξης, Διαχείρισης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, Νέων Τεχνολογιών, Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Διαχείρισης του Περιβάλλοντος
- Η έρευνα, αναζήτηση, διαφύλαξη, προβολή και αξιοποίηση του συνόλου της πολιτισμικής ταυτότητας της Ηπείρου, στην κατεύθυνση της διασφάλισης του διαπολιτισμικού διαλόγου, της ανάπτυξης δεσμών φιλίας, συνεργασίας, σεβασμού και αποδοχής της διαφορετικότητας.
- Η προαγωγή των τεχνολογικών καινοτομιών και εν γένει η υποστήριξη της έρευνας.
- Η ενίσχυση πρωτοβουλιών προαγωγής της φροντίδας υγείας και ευημερίας των πολιτών.